

ISSN
3056-9842
(Online)

วารสาร

วิชาการสังคมศาสตร์ วิทยาลัยสงฆ์ร้อยเอ็ด

Journal of Social Science
Roi-Et Buddhist
College

ปีที่ 4 ฉบับที่ 1

(มกราคม - เมษายน 2568)

Vol. 4 No. 1

(January - April 2025)

 <https://so14.tci-thaijo.org/index.php/jssmcure>

 วิทยาลัยสงฆ์ร้อยเอ็ด มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
252 ม. 4 ตำบลนิเวศน์ อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด

ISSN 3056-9842 (Online)

วารสารวิชาการสังคมศาสตร์ วิทยาลัยสงฆ์ร้อยเอ็ด
Journal of Social Sciences Roi Et Buddhist College

Volume 4 No.1 January-April 2025

ปีที่ 4 ฉบับที่ 1 เดือน มกราคม-เมษายน 2568

วิทยาลัยสงฆ์ร้อยเอ็ด มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

วารสารวิชาการสังคมศาสตร์ วิทยาลัยสงฆ์ ปีที่ 4 ฉบับที่ 1

มกราคม-เมษายน 2568

Journal of Social Sciences Roi Et Buddhist College Volume 4 No.1

January-April 2025

จัดทำโดย สำนักงานวิชาการ วิทยาลัยสงฆ์ร้อยเอ็ด มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

โทรศัพท์ 043-568487 ,065-4143667

วารสารวิชาการสังคมศาสตร์ วิทยาลัยสงฆ์

Journal of Social Sciences Roi Et Buddhist College

- **เจ้าของ**

สำนักงานวิชาการ วิทยาลัยสงฆ์ร้อยเอ็ด มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

- **Owner**

Office of Academic Affairs Roi Et Buddhist College,
Mahachulalongkornrajavidyalaya University

- **สำนักงาน**

วิทยาลัยสงฆ์ร้อยเอ็ด มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

เลขที่ 252 หมู่ที่ 4 ตำบลนิเวศน์ อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด 45170

โทร/โทรสาร (043) 569517, (043) 569487 <http://roiet.mcu.ac.th/>

Email: Roiet@mcu.ac.th

- **Officer**

Roi Et Buddhist College

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

252 M.4, Niwet, Thawutburi, Roi-et, Thailand, 45170

Tel/Fax: +66 43 569 517, 66 43 569487 <http://roiet.mcu.ac.th/>

Email: Roiet@mcu.ac.th

- **ที่ปรึกษา (Advisors)**

อธิการบดี	Rector
รองอธิการบดีฝ่ายบริหาร	Vice-Rector for Administration
รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ	Vice-Rector for Academic Affairs
รองอธิการบดีฝ่ายวางแผนและพัฒนา	Vice-Rector for Planning and Development
รองอธิการบดีฝ่ายกิจการทั่วไป	Vice-Rector for General Affairs
รองอธิการบดี วิทยาเขตขอนแก่น	Vice-Rector for MCU
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย	Dean, Graduate School
คณบดีคณะพุทธศาสตร์	Dean, Faculty of Buddhism
คณบดีคณะสังคมศาสตร์	Dean, Faculty of Social Sciences
ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์	Director, Buddhist Research Institute
ผู้อำนวยการกองวิชาการ	Director of Academic Division
ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์ร้อยเอ็ด	Director of Buddhist College

- **บรรณาธิการ**

พระครูสุตวรธรรมกิต, ผู้ช่วยศาสตราจารย์, ดร.
Phrakhrusutawarathamakit, Asst.Prof. Dr.

- **กองบรรณาธิการ (Editorial Board)**

ผศ.ดร.สยามพร พันธุ์ไชย
ผศ.ดร.ไพฑูรย์ สวนมะไฟ
ผศ.ดร.สุทธิพันธ์ อรัญญवास
พระครูปริยัติวรเมธี, ผศ.
ผศ.อภิษฎา พรรณศรี
ผศ.กิตติพัทธ์ เทศกำจร
พระครูปลัดสมหมาย อตฺถสิทฺโธ
ดร.สนุก สิงหาทร
ดร.พิกุล มีมานะ

รศ.ดร.ภักดี โพธิสิงห์
รศ.ดร.สัญญา เคนาภูมิ
ผศ.ดร.สรพงศ์ แสงเรณู
ผศ.ธรรมรัตน์ สีนธเดช

● ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาบทความ (Reviewers)

ผู้ทรงคุณวุฒิภายใน

พระธรรมวชิรบัณฑิต, ศ.ดร.	มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พระเทพปวรเมธี, รศ.ดร.	มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พระสุวรรณเมธารักษ์, ผศ.	มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พระเมธีธรรมจารย์, รศ.ดร.	มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พระสุธีรัตนบัณฑิต, รศ.ดร.	มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พระอุดมสิทธินายก, ผศ.ดร.	มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พระครูปริยัติกิตติธำรง, รศ.ดร.	มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พระมหาสมบุรณ์ วุฑฒิกโร,รศ.ดร	มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พระมหาภุชญา กิตติโสภโณ, ผศ.ดร.	มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พระปลัดระพิน พุทธิสาร, ผศ.ดร.	มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พระมหาดาวสยาม วชิรปญโญ, ผศ.ดร.	มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พระมหาโยธิน โยธิโก, รศ.ดร.	มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ศาสตราจารย์ ดร.บุญทัน ดอกไธสง	มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ศาสตราจารย์ ดร.จำนงค์ อติวัฒน์สิทธิ์	มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุษะพรหม	มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
รองศาสตราจารย์ ดร.พรรษา พฤตมางกูร	มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
รองศาสตราจารย์ ดร.โกนิษฐ์ ศรีทอง	มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
รองศาสตราจารย์ ดร.สมชัย ศรีนอก	มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
รองศาสตราจารย์ ดร.สมาน วามสนิท	มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
รองศาสตราจารย์ ดร.สุรินทร์ นิยมางกูร	มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
รองศาสตราจารย์ ดร.พิเชฐ ทังโต	มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
รองศาสตราจารย์ อุดม บัวศรี	มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

รองศาสตราจารย์ ดร.เอกฉันท จารุเมธีชน
รองศาสตราจารย์ โสวิทย์ บำรุงภักดิ์
รองศาสตราจารย์ ประพันธ์ ศุภษร
รองศาสตราจารย์ ดร.ซัชชนันท์ อิศรเดช
รองศาสตราจารย์ เต็มศักดิ์ มออินทร์
รองศาสตราจารย์ เกียรติศักดิ์ สุขเหลือง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ชาญชัย ฮวดศรี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สุวิน ทองปั้น
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ จักรพันธ์ วงศ์พรพวิณ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประเสริฐ ธลาว
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ยุทธนา ประณีต
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ รัฐพล เย็นใจมา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ธิติวุฒิ หมั่นมี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สุริยา รักษาเมือง
ดร.กรกต ขาบัณฑิต
ผศ.ดร. สุรพล พรหมกุล
ผศ.ดร.นิเทศ สนั่นนารี
ผศ.ดร.วิทยา ทองดี
ดร.เรียงดาว ทวะชาลี

ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก

ศาสตราจารย์ พลโท ดร.โอภาส รัตนบุรี
รศ.ดร.สัญญา เคนาภูมิ
รศ.ดร.ภักดี โพธิ์สิงห์
รศ.ดร.ยุภาพร ยุภาศ
รศ.ดร.หอมหวล บัวระภา
ผศ.ดร.ฉลอง พันธุ์จันทร์
ผศ.ดร.ธีรพงษ์ มีไธสง
รศ.ดร.รัตน์ะ ปัญญาภา

มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

นักวิชาการอิสระ
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
มหาวิทยาลัยขอนแก่น
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

ผศ.ดร.สาคร พรหมโคตร	มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย
ผศ.ดร.วิเชียร แสนมี	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
ผศ.ดร.สุรพงษ์ แสงเรณู	มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
ผศ.ดร.เบญจวรรณ บุญโทแสง	มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
ผศ.อภิรักษ์ บุรรุ่งโรจน์	มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
ผศ.ธรรมรัตน์ สีนุเดช	มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
ผศ.พิมลศักดิ์ นิลผาย	มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
พลเอก ผศ.ดร.เกษมชาติ นเรศเสนีย์	มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์
ดร.พรนภา เตียสุธิกุล	มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์
อาจารย์อรัญญา เดชพงษ์	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ตะวันออก วิทยาเขตจักรพงษ์ภูวนารถ

- ฝ่ายประสานงานและการจัดการ (Coordination and Management)

พระครูวินัยธรวรารุณี มหาโว, ดร.	พระอธิการณัฐวุฒิ ฐานวุฑโฒ
พระณัฐวุฒิ ศิริจันท, ดร.	พระครูใบฎีกาชาญยุทธ จิรสุโก
พระระพิน จิตธมโม	นายนาวิ แก้วดี
นางสาวอนงค์ นินทรราช	นางสาวชนัญชิตา ถาวะโร
นายจักรี ภารัตน์	

- ฝ่ายประสานงานต่างประเทศ (Coordination of Foreign)

พระมหาคมคาย สิริปณฺโญ, ดร.

- ฝ่ายนิติกร (Legal officer)

พระพลากร สุ่มงคโล, ดร.
 ดร.สนุก สิงหมาตร
 ผศ.ดร.สุทธิพันธ์ อรัญวาส

- พิสูจน์อักษร (Proofing)

ดร.พิกุล มีมานะ

นางสาววิกุล วิลัยหล้า

- ศิลปกรรม (Designed)

พระครูปริยัติวรเมธี, ผศ.ดร

ผศ.กิตติพัทธ์ เทศกำจร

- ฝ่ายสมาชิก

ผศ.อภิษฎา พรรณศรี

นางรมิดา สอนมะไฟ

นางสาวณัฏฐิยา แก้วดี

นายอนุวัช สอนสนาม

- กำหนดออกเผยแพร่

ฉบับที่ 1 เดือน มกราคม-เมษายน

ฉบับที่ 2 เดือน พฤษภาคม-สิงหาคม

ฉบับที่ 3 เดือน กันยายน-ธันวาคม

บทบรรณาธิการ

วารสารวิชาการสังคมศาสตร์ ได้จัดพิมพ์ขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อรวบรวมองค์ความรู้ผลงานทางวิชาการ ผลงานวิจัย และแลกเปลี่ยนแนวคิด ความก้าวหน้าใหม่ทางด้านพระพุทธศาสนา ศิลปะศาสตร์ รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ พร้อมทั้งสหวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

วารสารวิชาการสังคมศาสตร์ ได้ดำเนินการนำองค์ความรู้จากการวิเคราะห์ สังเคราะห์ ค้นคว้าวิจัยจากหลายกลุ่มสหวิทยาการ ซึ่งได้ผ่านการกลั่นกรอง พิจารณา จากผู้ทรงคุณวุฒิที่ทรงความรู้ เพื่อให้ได้คุณภาพ และถูกต้องตามหลักวิชาการ ทางกองบรรณาธิการได้ดำเนินงานพัฒนาวารสารอยู่ตลอด ปรับปรุงระบบงานให้สอดคล้องกับเกณฑ์มาตรฐาน ปัจจุบันได้พัฒนาสู่การเป็นวารสารที่ได้มาตรฐานของศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (TCI)

ในนามของบรรณาธิการ ขอเจริญพรขอบคุณผู้ร่วมเสนอผลงานทั้งบทความวิจัยและบทความวิชาการทุกท่าน รวมทั้งผู้ทรงคุณวุฒิในการประเมินบทความวิจัยที่ให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ ส่งผลให้วารสารวิชาการสังคมศาสตร์ มีคุณภาพและมีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น หากผู้อ่านมีข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ อันจะนำไปสู่การปรับปรุงพัฒนาวารสารให้มีความสมบูรณ์มากขึ้น ทางกองบรรณาธิการวารสารวิชาการสังคมศาสตร์ขอน้อมรับด้วยความยินดี และขอเจริญพร ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

พระครูสุตวธรรมกิจ, ผศ.ดร.

บรรณาธิการ

สารบัญ

บทความวิจัย

บทความวิชาการ

- การปฏิรูปการศึกษากับการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGS)
EDUCATION REFORM AND THE SUSTAINABLE DEVELOPMENT (SDGS)
พระธนัช วชิรธมโม, ณัฐพงษ์ ภูเวียงแก้ว, สมาน แก้วคำไสย์..... 1
- การประยุกต์ใช้AIในด้านการศึกษาในปัจจุบัน
CURRENT APPLICATIONS OF AI IN EDUCATION
พระนิติพล นิติสโร, พระครูสังฆรักษ์อาคม สุทธาโก, ดร.สมาน แก้วคำไสย์..... 14
- ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล
LEADERSHIP OF SCHOOL ADMINISTRATOR IN THE DIGITAL ERA
กมลวันท์ ปรีเตนัง, อภิชาติ ปรีเตนัง, สมาน แก้วคำไสย์..... 20
- การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล
EDUCATIONAL ADMINISTRATION IN DIGITAL ERA
พระชลธาร สิริปัญญา, อารดา อาจเดช, สุนก สิงห์มาตร..... 30
- ซอฟต์พาวเวอร์กับการพัฒนาการศึกษาในศตวรรษที่ 21
SOFT POWER AND EDUCATION DEVELOPMENT IN THE 21ST CENTURY
พระอธิการนัฐวุฒิ สิริจนโท, ชนัดดา สุดขารี, พิกุล มีมานะ..... 43

การปฏิรูปการศึกษากับการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) EDUCATION REFORM AND THE SUSTAINABLE DEVELOPMENT (SDGS)

พระนิษฐ์ วชิรธมโม/พุ่มพิพัฒน์

Phra Tanit Wachirathommo/Phumphiphat

ณัฐพงษ์ ภูเวียงแก้ว

Nuttaphong Phoowiangkaew

สมาน แก้วคำไสย์

Saman Kaewkhamchai

วิทยาลัยสงฆ์ร้อยเอ็ด มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

RoiEt Buddhist College Mahachulalongkornrajavidyalaya University

E-mail: Natthaphong.ton1988@gmail.com

บทคัดย่อ

องค์การสหประชาชาติได้กำหนดเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) ให้ประเทศสมาชิกบรรลุผลภายในปี พ.ศ. 2573 โดยมุ่งเน้นความก้าวหน้าทางสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม บทความนี้ชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการศึกษาต่อการบรรลุเป้าหมาย SDGs ซึ่งเป็นพันธกิจร่วมกันของประชาคมโลก การศึกษาที่มีประสิทธิภาพและมีคุณภาพถือเป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนาคุณภาพทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งเป็นหัวใจของการพัฒนาประเทศชาติให้เจริญก้าวหน้าอย่างมั่นคงและยั่งยืน การปฏิรูปการศึกษาจึงเป็นสิ่งจำเป็นในการขับเคลื่อน SDGs ให้บรรลุผลสำเร็จการปฏิรูปการศึกษาควรครอบคลุม 6 ด้านหลัก ได้แก่ 1) โครงสร้างและระบบบริหารจัดการ 2) หลักสูตร 3) การผลิตและพัฒนาครู 4) กระบวนการเรียนการสอน 5) การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ 6) ระบบการเรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อให้การปฏิรูปการศึกษามีคุณภาพและเกิดผลสัมฤทธิ์ ภาครัฐ ภาคเอกชน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกภาคส่วนต้องร่วมมือกัน เพื่อขับเคลื่อนการจัดการศึกษาให้เป็นไปตามนโยบายและแผน โดยทุกฝ่ายต้องปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มกำลัง นำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ และใช้กลไกความร่วมมือจากทุกภาคส่วนในการขับเคลื่อน ควบคู่ไปกับการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ การศึกษาที่มีคุณภาพจะสะท้อนถึงคุณภาพของประชากร ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนในทุกมิติ การปฏิรูปการศึกษาจึงเป็นกุญแจสำคัญที่จะนำพาประเทศไปสู่ความสำเร็จในการพัฒนาที่ยั่งยืน

คำสำคัญ: เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน; การปฏิรูปการศึกษา; การศึกษาที่มีประสิทธิภาพและมีคุณภาพ

Abstract

The United Nations has set Sustainable Development Goals (SDGs) for member states to achieve by 2030, focusing on social, economic, and environmental progress. This article highlights the importance of education in achieving the SDGs, a shared commitment of the global community. Effective and quality education is fundamental to developing human capital, which is at the heart of national development. Educational reform is therefore crucial to driving the successful achievement of the SDGs. Educational reform should cover six main areas: 1) Structure and management systems 2) Curriculum 3) Teacher training and development 4) Teaching and learning processes 5) Measurement and evaluation of learning outcomes 6) Lifelong learning systems to ensure quality and effective educational reform, the government, private sector, and all stakeholders must work together to drive educational management according to policies and plans. All parties must perform their duties to the fullest, utilize technology, and leverage collaborative mechanisms from all sectors, along with efficient management. Quality education reflects the quality of the population, which directly impacts sustainable development in all dimensions. Educational reform is therefore the key to achieving sustainable development goals.

Keywords: Sustainable Development Goals; Education Reform; Effective and quality education

1. บทนำ

ประเทศสมาชิกสหประชาชาติได้ให้สัตยาบันร่วมกันในการพัฒนาสังคมโลก โดยมุ่งสู่เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) ภายในปี พ.ศ. 2573 ซึ่งครอบคลุมมิติสำคัญ 5 ด้าน ได้แก่ สังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม สันติภาพและสถาบัน และหุ้นส่วนการพัฒนา โดยมีเป้าหมายย่อย 17 ข้อ ได้แก่ ขจัดความยากจน ขจัดความหิวโหย การมีสุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดี การศึกษาที่เท่าเทียม ความเท่าเทียมทางเพศ การเข้าถึงพลังงานสะอาด งานที่มีคุณค่าและการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ลดความเหลื่อมล้ำ เมืองและชุมชนยั่งยืน น้ำและสุขาภิบาล การบริโภคและการผลิตที่ยั่งยืน การรับมือกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ระบบนิเวศทางทะเลและมหาสมุทร ระบบนิเวศบนบก สันติภาพ ความยุติธรรม และสถาบันที่เข้มแข็ง ความร่วมมือของทุกภาคส่วนในการขับเคลื่อนวาระการพัฒนาที่ยั่งยืน ซึ่งสะท้อนถึงความท้าทายในการพัฒนาที่ยั่งยืนและสมดุลในโลกยุคปัจจุบัน การบรรลุเป้าหมาย SDGs จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วนในการกำหนดยุทธศาสตร์และขับเคลื่อนการพัฒนาโดยยึดหลักการสำคัญ 5 ประการ ได้แก่ การพัฒนาที่ครอบคลุม การพัฒนาที่เป็นสากล การพัฒนาอย่างบูรณาการ

การพัฒนาที่เน้นระดับท้องถิ่น และการพัฒนาที่ขับเคลื่อนโดยเทคโนโลยี ภาคการศึกษามีบทบาทสำคัญยิ่งในการขับเคลื่อน SDGs โดยเฉพาะอย่างยิ่งเป้าหมายด้านการศึกษาที่เท่าเทียม (Quality Education) ซึ่งมุ่งเน้นการสร้างหลักประกันให้ทุกคนเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างครอบคลุมและเท่าเทียม ตั้งแต่ระดับปฐมวัยจนถึงอุดมศึกษา รวมถึงการสนับสนุนโอกาสในการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยคำนึงถึงการขจัดความเหลื่อมล้ำและการเข้าถึงกลุ่มเปราะบาง นอกจากนี้ การศึกษายังเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนเป้าหมาย SDGs ในมิติอื่นๆ สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2560 – 2579 ที่กำหนดให้การศึกษาเป็นกลไกหลักในการพัฒนาประเทศสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน (เครือข่ายวิชาการเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศไทย, 2563) (กฤตติกา เศวตอมรกุล, 2560)

แผนการศึกษาแห่งชาติ ได้กำหนดหลักการจัดการศึกษาที่สำคัญ ประกอบด้วย หลักการจัดการศึกษาเพื่อปวงชน หลักการจัดการศึกษาเพื่อความเท่าเทียมและทั่วถึง หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และหลักการมีส่วนร่วมของสังคม โดยยึดโยงกับ SDGs และคำนึงถึงบริบทของประเทศไทย เช่น คุณภาพของแรงงาน การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากร ความเหลื่อมล้ำ และวิกฤตสิ่งแวดล้อม

การนำเสนอในบทความนี้ มีวัตถุประสงค์ที่จะแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการศึกษา ซึ่งมีบทบาทสำคัญเป็นกลไกหลัก ในการผลักดันและขับเคลื่อนการพัฒนาให้บรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) ด้วยการเข้าถึงการศึกษาที่มี คุณภาพเท่าเทียมและทั่วถึง ซึ่งจะช่วยเพิ่มและพัฒนาศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญในการพัฒนาในทุกมิติทั้ง ด้านสังคม เศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2565)

2. เนื้อหา

2.1 การขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs)

สหประชาชาติได้กำหนดเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) เพื่อเป็นกรอบในการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยมีเป้าหมายหลัก 17 ข้อ ครอบคลุมมิติต่างๆ ดังนี้

เป้าหมายที่ 1: ยุติความยากจนทุกรูปแบบในทุกที่

เป้าหมายที่ 2: ยุติความหิวโหย บรรลุความมั่นคงทางอาหารและยกระดับโภชนาการ และส่งเสริมเกษตรกรรมที่ยั่งยืน

เป้าหมายที่ 3: สร้างหลักประกันการมีสุขภาพะที่ดี และส่งเสริมความเป็นอยู่ที่ดีสำหรับทุกคนในทุก ช่วงวัย

เป้าหมายที่ 4: สร้างหลักประกันว่าทุกคนมีการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างครอบคลุมและเท่าเทียม และสนับสนุนโอกาสในการเรียนรู้ตลอดชีวิต

เป้าหมายที่ 5: บรรลุความเสมอภาคระหว่างเพศ และเพิ่มบทบาทของสตรีและเด็กหญิงทุกคน

เป้าหมายที่ 6: สร้างหลักประกันเรื่องน้ำและการสุขาภิบาล ให้มีการจัดการอย่างยั่งยืนและมีสภาพพร้อมใช้ สำหรับทุกคน

เป้าหมายที่ 7: สร้างหลักประกันว่าทุกคนเข้าถึงพลังงานสมัยใหม่ในราคาที่สามารถซื้อหาได้ เชื่อถือได้ และยั่งยืน

เป้าหมายที่ 8: ส่งเสริมการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่ต่อเนื่อง ครอบคลุม และยั่งยืน การจ้างงานเต็มที่และ มีผลิตภาพ และการมีงานที่มีคุณค่าสำหรับทุกคน

เป้าหมายที่ 9: สร้างโครงสร้างพื้นฐานที่มีความยืดหยุ่นต่อการเปลี่ยนแปลง ส่งเสริมการพัฒนาอุตสาหกรรม ที่ครอบคลุมและยั่งยืน และส่งเสริมนวัตกรรม

เป้าหมายที่ 10 : ลดความไม่เสมอภาคภายในและระหว่างประเทศ

เป้าหมายที่ 11 : ทำให้เมืองและการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์ มีความครอบคลุม ปลอดภัย ยืดหยุ่นต่อการเปลี่ยนแปลง และยั่งยืน

เป้าหมายที่ 12: สร้างหลักประกันให้มีแบบแผนการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน

เป้าหมายที่ 13: การปฏิบัติการอย่างเร่งด่วนเพื่อต่อสู้กับการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศและผลกระทบที่เกิดขึ้น

เป้าหมายที่ 14: การอนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากมหาสมุทร ทะเลและทรัพยากรทางทะเลอย่างยั่งยืนเพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน

เป้าหมายที่ 15: การปกป้อง พื้นฟู และสนับสนุนการใช้ระบบนิเวศบนบกอย่างยั่งยืน มีจัดการป่าไม้อย่างยั่งยืน ต่อสู้การกลายสภาพเป็นทะเลทราย หยุดการเสื่อมโทรมของที่ดินและช่วยฟื้นสภาพกลับมาใหม่ และหยุดการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ

เป้าหมายที่ 16: การส่งเสริมสังคมที่สงบสุขและครอบคลุม เพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน ให้ทุกคนเข้าถึงความยุติธรรม และสร้างสถาบันที่มีประสิทธิภาพ รับผิดชอบ และครอบคลุมในทุกระดับ

เป้าหมายที่ 17: การเสริมความเข้มแข็งให้แก่งlobalization การดำเนินงาน และฟื้นฟูสภาพหุ้นส่วนความร่วมมือระดับโลกสำหรับการพัฒนาที่ยั่งยืน

การศึกษา ถือเป็นกลไกสำคัญในการผลักดันและขับเคลื่อน SDGs โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพ เท่าเทียม และทั่วถึง ซึ่งจะช่วยพัฒนาศักยภาพของทรัพยากรมนุษย์ อันเป็นหัวใจสำคัญในการพัฒนาในทุกมิติ ทั้งสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม เพื่อนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (ชล บุนนาค , 2560).

โดยสรุปเกี่ยวกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) ซึ่งเป็นกรอบการพัฒนาที่สหประชาชาติกำหนดขึ้น มีเป้าหมายหลัก 17 ข้อ ครอบคลุมมิติต่างๆ เพื่อสร้างความยั่งยืนในทุกด้าน ได้แก่ ด้านสังคม ขจัดความยากจน ความหิวโหย สร้างสุขภาวะที่ดี การศึกษาที่เท่าเทียม ความเท่าเทียมทางเพศ ด้านสิ่งแวดล้อม น้ำ และการสุขภาพ พลังงานสะอาด การรับมือกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ การอนุรักษ์ทรัพยากรทางทะเลและบนบก ด้านเศรษฐกิจ การเติบโตทางเศรษฐกิจ, การจ้างงานที่มีคุณค่า, โครงสร้างพื้นฐานและนวัตกรรม, การผลิต

และการบริโภคที่ยั่งยืน ด้านสันติภาพและความร่วมมือ ลดความเหลื่อมล้ำ, เมืองและชุมชนที่ยั่งยืน, สังคมที่สงบสุขและยุติธรรม, ความร่วมมือระดับโลก (วารุณี มณีคำ, 2567)

2.2 มิติการพัฒนาสู่เป้าหมาย SDGs

เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) ประกอบด้วย 17 เป้าหมายหลัก และ 169 เป้าหมายย่อย พร้อมด้วยตัวชี้วัด 247 ตัวชี้วัด เพื่อใช้ติดตามและประเมินความก้าวหน้า โดยแบ่งกลุ่มเป้าหมายออกเป็น 5 มิติ ดังนี้

1) มิติด้านการพัฒนาคน (People): มุ่งเน้นการจัดความยากจน ลดความเหลื่อมล้ำ สร้างหลักประกันด้านสุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดี การศึกษาที่มีคุณภาพ และส่งเสริมความเท่าเทียมทางเพศ ครอบคลุมเป้าหมายที่ 1 ถึง เป้าหมายที่ 5

2) มิติด้านสิ่งแวดล้อม (Planet): มุ่งเน้นการปกป้อง ฟื้นฟู และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน รวมถึงการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ ครอบคลุมเป้าหมายที่ 6 เป้าหมายที่ 12 ถึง เป้าหมายที่ 15

3) มิติด้านเศรษฐกิจและความมั่งคั่ง (Prosperity): มุ่งเน้นการส่งเสริมเศรษฐกิจที่ยั่งยืน การเข้าถึงพลังงาน การจ้างงาน การลดความเหลื่อมล้ำ และการพัฒนาเมืองและชุมชนที่ยั่งยืน ครอบคลุมเป้าหมายที่ 7 ถึง เป้าหมายที่ 11

4) มิติด้านสันติภาพและสถาบัน (Peace): มุ่งเน้นการสร้างสังคมที่สงบสุข ยุติธรรม และครอบคลุม รวมถึงการส่งเสริมสถาบันที่มีประสิทธิภาพ ครอบคลุมเป้าหมายที่ 16

5) มิติด้านความเป็นหุ้นส่วนในการพัฒนา (Partnership): มุ่งเน้นความร่วมมือจากทุกภาคส่วนในการขับเคลื่อน SDGs ครอบคลุมเป้าหมายที่ 17

แม้ว่าภาพรวมการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของไทยจะมีแนวโน้มที่ดีขึ้น สะท้อนจากดัชนีการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของสหประชาชาติ แต่ยังคงมีความท้าทายที่สำคัญ เช่น ทักษะการอ่านที่ลดลง และจำนวนเยาวชนที่ไม่ได้เรียนและไม่ได้ทำงานที่เพิ่มสูงขึ้น ซึ่งส่งผลกระทบต่อพัฒนาคุณภาพของประเทศ ดังนั้น การพัฒนาคุณภาพทรัพยากรมนุษย์จึงเป็นประเด็นสำคัญที่ต้องให้ความสำคัญ (อิทธิศักดิ์ จิราภรณ์วาริ, 2567)

2.3 การศึกษาสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน

การศึกษาเป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนาเด็กและเยาวชน ซึ่งควรได้รับการศึกษาภาคบังคับอย่างเท่าเทียม โดยไม่จำกัดเพศและเชื้อชาติ อย่างไรก็ตาม ปัญหาความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาในสังคมไทย ซึ่งเกิดจากความแตกต่างทางเศรษฐกิจและฐานะ ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาโดยรวม โดยเฉพาะในกลุ่มผู้มีรายได้น้อย

เพื่อส่งเสริมความเท่าเทียมทางการศึกษา (Bourn, D., Hunt, F., & Bamber, P, 2022) ควรมีการดำเนินการ ดังนี้

- 1) กระจายงบประมาณพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างทั่วถึง โดยคำนึงถึงความเท่าเทียมในทุกพื้นที่
- 2) พัฒนาหลักสูตรที่ตอบสนองความต้องการของแต่ละพื้นที่ เพื่อส่งเสริมศักยภาพผู้เรียน และลดความเหลื่อมล้ำ

3) กระจายครูและบุคลากรที่มีคุณภาพไปยังโรงเรียนที่ขาดแคลน พร้อมทั้งสร้างแรงจูงใจ เช่น การให้ค่าตอบแทนพิเศษ

4) ส่งเสริมระบบโรงเรียนพี่เลี้ยง โดยจับคู่โรงเรียนขนาดใหญ่กับโรงเรียนขนาดเล็ก เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา

5) พัฒนาระบบฐานข้อมูล เพื่อติดตามและช่วยเหลือผู้เรียนที่ขาดแคลนทุนทรัพย์ โดยความร่วมมือจากภาครัฐและเอกชน

เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) ข้อที่ 4 มุ่งเน้นการศึกษาที่มีคุณภาพ (Quality Education) (สุวัฒน์พงษ์ ร่มศรี และสาธิตา ตาลชัย, 2566) โดยมีประเด็นสำคัญ ดังนี้

- 1) การศึกษาขั้นพื้นฐานต้องฟรี เท่าเทียม และมีคุณภาพ
- 2) การเข้าถึงการพัฒนาระดับปฐมวัย
- 3) การเข้าถึงการศึกษาระดับอุดมศึกษาและอาชีวศึกษา
- 4) การพัฒนาทักษะที่เกี่ยวข้องกับการจ้างงาน
- 5) การเข้าถึงการศึกษาสำหรับกลุ่มเปราะบาง
- 6) การอ่านออกเขียนได้ และการคิดคำนวณ
- 7) การพัฒนาความรู้และทักษะเพื่อการเป็นพลเมืองโลก

แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579 ได้กำหนดเป้าหมาย ตัวชี้วัด และยุทธศาสตร์ เพื่อพัฒนาการศึกษา โดยสอดคล้องกับ SDGs (ปาริฉัตร บัวเข็ม, 2563) ดังนี้

- 1) ประชากรทุกคนเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพ
- 2) ผู้เรียนทุกคนได้รับบริการการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างเท่าเทียม
- 3) ระบบการศึกษาสามารถพัฒนาผู้เรียนได้เต็มศักยภาพ
- 4) ระบบบริหารจัดการศึกษา มีประสิทธิภาพ
- 5) ระบบการศึกษาตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลง

เพื่อให้บรรลุเป้าหมายและตัวชี้วัด ในการจัดการศึกษาเพื่อให้สอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) ขององค์การสหประชาชาติ แนวทางการพัฒนาการศึกษาตามแผนการศึกษาแห่งชาติ มียุทธศาสตร์ในการดำเนินการ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) ดังนี้

- 1) การจัดการศึกษาเพื่อความมั่นคง
- 2) การผลิตและพัฒนากำลังคน รวมถึงการวิจัยและนวัตกรรม
- 3) การพัฒนาศักยภาพคนทุกช่วงวัย และการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้
- 4) การสร้างโอกาส ความเสมอภาค และความเท่าเทียมทางการศึกษา
- 5) การจัดการศึกษาเพื่อคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

6) การพัฒนาประสิทธิภาพระบบบริหารจัดการศึกษา

การดำเนินการตามแผนการศึกษาแห่งชาติ จะช่วยขับเคลื่อนเป้าหมาย SDGs และพัฒนาคุณภาพการศึกษาของประเทศไทยอย่างยั่งยืน

2.4 กรณีศึกษาการปฏิรูปการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

2.4.1 กรณีศึกษาจากต่างประเทศ

ระดับกลาง – หลักสูตรปริญญาตรี "สังคมและความยั่งยืน" โดย Wiek, A., Bernstein, M. J., Foley, R. W., Cohen, M., Forrest, N., Kuzdas, C., Kay, B., & Withycombe Keeler, L.

หลักสูตรระดับปริญญาตรีนี้ มีจำนวนนักศึกษาเอกความยั่งยืนลงทะเบียนเฉลี่ย 50-60 คน มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความสามารถในการแก้ไขปัญหาด้านความยั่งยืนของนักศึกษา โดยการฝึกอบรมการใช้เครื่องมือ (รวมถึงแนวคิดและขั้นตอน) ซึ่งแต่ละเครื่องมือได้รับการออกแบบมาสำหรับขั้นตอนเฉพาะของการแก้ไขปัญหา นักศึกษาเข้าเรียนในชั้นเรียนสัปดาห์ละสามชั่วโมง โดยมีภาระงานเพิ่มเติมที่คาดหวังอีกหกชั่วโมงต่อสัปดาห์ เป็นเวลา 15 สัปดาห์ รวมทั้งหมด 135 ชั่วโมง นักศึกษาได้นำเครื่องมือเหล่านี้ไปใช้ และแสดงให้เห็นถึงการได้รับความสามารถผ่านชุดของบทความ ซึ่งกล่าวถึงปัญหาด้านความยั่งยืนที่พวกเขาสนใจ ในขณะเดียวกัน หลักสูตรนี้ยังสร้างขีดความสามารถในการคิดเชิงวิพากษ์ของนักศึกษา โดยทำให้เห็นชัดเจนว่าการ "แก้ไข" ปัญหาด้านความยั่งยืนเป็นงานที่ทำหาย นักศึกษาตระหนักว่าต้องใช้ความพยายามที่ประสานกัน การไตร่ตรองและการพิจารณาใหม่ การเรียนรู้จากความล้มเหลว การแก้ไขเป้าหมาย การเจรจา การโน้มน้าวผู้มีอำนาจ การระดมทุนอย่างชาญฉลาด การสร้างพันธมิตรที่ไม่ธรรมดา การกระตุ้นพันธมิตรอย่างต่อเนื่อง และการใช้ประโยชน์จากโอกาสที่เปิดขึ้นอย่างมีกลยุทธ์ เครื่องมือที่ถ่ายทอดในหลักสูตรนี้มีความเป็นพื้นฐานมากกว่าการประเมินวงจรชีวิตหรือการวิเคราะห์ต้นทุนและผลประโยชน์ – เป็นเครื่องมือและโครงสร้างพื้นฐานของการคิด ซึ่งเครื่องมืออื่นๆ ตั้งอยู่บนพื้นฐานนั้น เพื่อสนับสนุนการวางแนวทางในโลกแห่งความเป็นจริงของหลักสูตร เราได้บูรณาการองค์ประกอบการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาและแบบใช้โครงงาน รวมถึงการทัศนศึกษาและการศึกษากรณีปัญหาด้านความยั่งยืนในโลกแห่งความเป็นจริง

2.4.2 กรณีศึกษาภายในประเทศ

รูปแบบการบริหารการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ตำบลห้วยโป่ง อำเภอดงหลวง จังหวัดลพบุรี โดย พระมหาสมิทธิ อธิจิตโต (ถาวร) พบว่า รูปแบบการบริหารการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน นั้นเป็นกระบวนการจัดการศึกษาที่ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องใช้เทคนิค วิธีการ ทั้งศาสตร์และศิลป์ในการบริหารให้ผู้เรียนได้รับความรู้ เป็นคนดี คนเก่ง มีความสุขโดยต้องให้ผู้ได้บังคับบัญชา ร่วมมือ ร่วมใจในการทำงาน ทั้งครูอาจารย์ เจ้าหน้าที่ นักการภารโรงแตกต่างกันไปตามหน้าที่ความรับผิดชอบ โดยเฉพาะในยุคที่การศึกษาไร้พรมแดน ผู้บริหารต้องมีวิสัยทัศน์กว้างไกล ในการจัดการศึกษาให้ทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก จะต้องจัดหาวัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอนใหม่ๆ ให้แก่ครูและนักเรียน ส่งเสริมและพัฒนาบุคลากร เพื่อสามารถ

สนับสนุนการเรียนการสอนให้มีประสิทธิผล และประสิทธิภาพ ทั้งนี้ การบริหารจะควบคู่ ไปพร้อมกับการพัฒนาอย่างยั่งยืนนั้น เป็นการพัฒนาที่มุ่งสู่ดุลยภาพของมิติ ๓ ด้าน คือ ด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม

2.4.3 บทเรียนสำคัญจากกรณีศึกษา

จากกรณีศึกษาเหล่านี้ชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการบูรณาการแนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืน เข้าสู่ระบบการศึกษาในทุกระดับ และความจำเป็นในการพัฒนาทักษะและความสามารถที่จำเป็นสำหรับนักเรียนและนักศึกษาในการมีส่วนร่วมในการสร้างอนาคตที่ยั่งยืน ไม่ว่าจะเป็น การบูรณาการความสามารถในการแก้ไขปัญหา การพัฒนาทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ การสร้างพื้นฐานการคิด อีกทั้งบทบาทของผู้บริหารในการขับเคลื่อนการศึกษาเพื่อความยั่งยืน การจัดการศึกษาที่ครอบคลุมมิติต่างๆ ของความยั่งยืน การปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง (McKeown, R., & Hopkins, C., 2021)

2.4.4 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและการปฏิบัติในการปฏิรูปการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

การศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาคนให้เป็นทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งเป็นกำลังหลักในการขับเคลื่อนประเทศสู่เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นพัฒนาทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 และการเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติ

2.4.5 ข้อเสนอแนะระดับนโยบาย

- 1) บูรณาการ SDGs เข้าสู่หลักสูตร กำหนดให้ SDGs เป็นกรอบหลักในการพัฒนาหลักสูตรทุกระดับการศึกษา
- 2) ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต: สร้างระบบการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่นและเข้าถึงได้สำหรับทุกคน ทุกช่วงวัย
- 3) สนับสนุนการวิจัยและนวัตกรรม: จัดสรรงบประมาณและทรัพยากรสำหรับการวิจัยและพัฒนาทางการศึกษาเพื่อความยั่งยืน
- 4) สร้างความร่วมมือระหว่างภาคส่วน: ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างภาครัฐ เอกชน ภาคประชาสังคม และชุมชน ในการขับเคลื่อนการศึกษาเพื่อความยั่งยืน
- 5) ประเมินผลและติดตาม: พัฒนาระบบการประเมินผลและติดตามความก้าวหน้าของการดำเนินงานตามเป้าหมาย SDGs ในภาคการศึกษา (นิศาชล ฉัตรทอง, 2567)

2.4.6 ข้อเสนอแนะระดับสถาบันการศึกษา

- 1) สร้างสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมความยั่งยืน: จัดการทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ ลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และส่งเสริมวัฒนธรรมองค์กรที่ยั่งยืน
- 2) พัฒนาหลักสูตรที่เน้นทักษะแห่งอนาคต: บูรณาการทักษะการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา การทำงานร่วมกัน และการสื่อสาร เข้าสู่หลักสูตร

3) ส่งเสริมการเรียนรู้เชิงปฏิบัติ: จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการลงมือปฏิบัติจริง เช่น โครงการงานการสำรวจชุมชน และการทำงานอาสาสมัคร

4) ใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา: นำเทคโนโลยีมาใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้และเข้าถึงแหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับ SDGs

5) สร้างความร่วมมือกับชุมชน: สร้างความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาหลักสูตรและกิจกรรมการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อความต้องการของท้องถิ่น (ชนันภรณ์ อารีกุล และเอกภูมิ เจียมวิทยานุกุล, 2567)

2.4.7 ข้อเสนอแนะสำหรับครูและบุคลากรทางการศึกษา

1) พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง: เข้ารับการอบรมและพัฒนาตนเองเกี่ยวกับ SDGs และวิธีการจัดการเรียนรู้เพื่อความยั่งยืน

2) ออกแบบการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง: สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่กระตุ้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมและคิดอย่างสร้างสรรค์

3) บูรณาการ SDGs เข้าสู่การจัดการเรียนรู้: สอดแทรกเนื้อหาและกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับ SDGs ในแผนการจัดการเรียนรู้

4) ใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย: นำสื่อและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ เช่น กรณีศึกษา บทความ วิดีโอ และเกม

5) สร้างแรงบันดาลใจให้ผู้เรียน: สร้างแรงบันดาลใจให้ผู้เรียนตระหนักถึงความสำคัญของ SDGs และมีส่วนร่วมในการสร้างอนาคตที่ยั่งยืน (สุนทร พริกจำริญ, 2566)

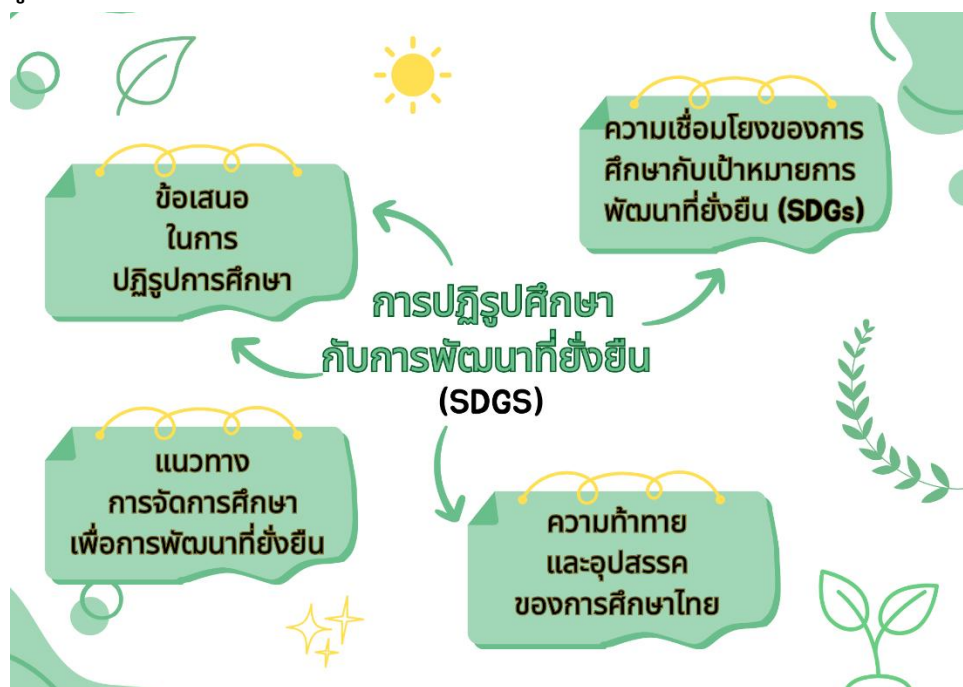
การปฏิรูปการศึกษา ต้องคำนึงถึงบริบทของสังคม และหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งเน้นการดำรงชีวิตแบบพอเพียง ความรอบรู้ และการเตรียมพร้อมรับมือกับการเปลี่ยนแปลง เพื่อขับเคลื่อนประเทศสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน

3. สรุป

การศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาประเทศให้บรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) โดยการพัฒนาคุณภาพและประสิทธิภาพการจัดการศึกษา มุ่งเน้นการเพิ่มโอกาสและความเท่าเทียมในการเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพ และการพัฒนากำลังคนให้สอดคล้องกับความต้องการของสังคมและตลาดแรงงาน เพื่อให้การดำเนินงานบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย SDGs จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน โดย 1) ขับเคลื่อนการพัฒนาตามนโยบาย แผนการศึกษา และความต้องการของสังคม 2) ดำเนินการจัดการศึกษาตามบทบาทภารกิจของแต่ละหน่วยงาน โดยยึดหลักคุณภาพและประสิทธิภาพ 3) ใช้เทคโนโลยี นวัตกรรม และความคิดสร้างสรรค์เป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อน 4) ใช้กลไกการดำเนินงานจากภาครัฐ ภาคประชาชน ภาคธุรกิจ และสื่อมวลชนอย่างบูรณาการ 5) ปรับปรุงระบบบริหารจัดการ ให้เกิดความเชื่อมโยงในทุกระดับ

การศึกษาเป็นหัวใจสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรบุคคล เพื่อสร้างความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ดังนั้น การปฏิรูปการศึกษาจึงมีความจำเป็น โดย 1) ปฏิรูปโครงสร้างและรูปแบบการบริหารจัดการ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ 2) ปฏิรูปหลักสูตร เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและผู้เรียน 3) ปฏิรูปการผลิตและพัฒนาครู เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของโลกยุคใหม่ 4) ปฏิรูปกระบวนการเรียนการสอน เพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบันและแนวทางการพัฒนาประเทศ 5) ปฏิรูปการวัดและประเมินผลผู้เรียน เพื่อให้สอดคล้องกับรูปแบบการจัดการเรียนรู้และผลลัพธ์การเรียนรู้ 6) ส่งเสริมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต เพื่อให้เกิดการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพและทั่วถึง ตามความต้องการของผู้เรียน การปฏิรูปการศึกษาในทุกด้าน จะช่วยผลักดันและขับเคลื่อนประเทศไทยสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน ตามเป้าหมาย SDGs

4. องค์ความรู้ใหม่

ภาพที่ 1: องค์ความรู้ใหม่ของการปฏิรูปการศึกษากับการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs)

4.1 ความเชื่อมโยงของการศึกษากับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs)

การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการบรรลุเป้าหมาย SDGs โดยเฉพาะเป้าหมายที่ 4 ด้านการศึกษาที่มีคุณภาพและเท่าเทียม การพัฒนาทางการศึกษาจะส่งผลดีต่อมิติอื่นๆ ทั้งสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม การศึกษาช่วยพัฒนาศักยภาพมนุษย์ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาที่ยั่งยืนในทุกระดับ

4.2 ความท้าทายและอุปสรรคของการศึกษาไทย

แม้ภาพรวมการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของไทยมีแนวโน้มดีขึ้น แต่ยังคงมีความท้าทาย เช่น ทักษะการอ่านที่ลดลง และจำนวนเยาวชนที่ไม่ได้เรียนและไม่ได้ทำงานเพิ่มขึ้น ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษายังเป็นปัญหาสำคัญ ที่เกิดจากความแตกต่างทางเศรษฐกิจและฐานะ การศึกษาไทยต้องเผชิญกับความท้าทายจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี และความเปลี่ยนแปลงของโลก

4.3 แนวทางการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

1. กระจายงบประมาณและทรัพยากรทางการศึกษาอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม
2. พัฒนาหลักสูตรที่ตอบสนองความต้องการของแต่ละพื้นที่ และส่งเสริมศักยภาพผู้เรียน
3. กระจายครูและบุคลากรที่มีคุณภาพไปยังโรงเรียนที่ขาดแคลน และสร้างแรงจูงใจ
4. พัฒนาระบบฐานข้อมูลเพื่อติดตามและช่วยเหลือผู้เรียนที่ขาดแคลนทุนทรัพย์

4.4 ข้อเสนอในการปฏิรูปการศึกษา

1. ปฏิรูปหลักสูตรให้เน้นทักษะการคิด เป็นสหวิทยาการ และมีความยืดหยุ่น
2. ปฏิรูปการผลิตและพัฒนาครูให้เป็นครูยุคใหม่ ที่มีจิตวิญญาณ ความเป็นครู และสามารถพัฒนาผู้เรียนให้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง
3. ปฏิรูปกระบวนการเรียนการสอนให้เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่งเสริมการเรียนรู้แบบ Active Learning และการเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติจริง
4. ปฏิรูปการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับผลลัพธ์การเรียนรู้ และเน้นการวัดสมรรถนะ
5. ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อให้คนไทยเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ และสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้

เอกสารอ้างอิง

1. วารสาร

กฤตติกา เสวตอมรกุล. (2560). ท้องถิ่นไทย 4.0 กับ แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และ เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน. การประชุมวิชาการมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ครั้งที่ 9 ราชมงคลสร้างสรรค์นวัตกรรมที่ยั่งยืนสู่ประเทศไทย 4.0.

ชนันภรณ์ อารีกุล และเอกภูมิ เจียมวิทยานุกูล. (2567). การพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อเสริมสร้างความรอบรู้เกี่ยวกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของเยาวชนไทย. วารสารสันติศึกษา บริหารศน์ มจร, 12(6), 2200-2212.

นิศาชล ฉัตรทอง. (2567). นโยบายสาธารณะด้านการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน : การขับเคลื่อนเป้าหมาย SDG สู่การปฏิบัติ. วารสารครุศาสตร์. มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา, 18(2), 244-268.

สุนทร พริกจำรูญ. (2566). การศึกษาแนวพุทธกับการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของสังคมไทย. วารสารวิจัยนวัตกรรมการศึกษาและเทคโนโลยี, 1(3), 32-42.

อิทธิศักดิ์ จิราภรณ์วาริ. (2567). ประเทศไทยกับการพัฒนาอย่างยั่งยืน. วารสารบริหารการพัฒนานวัตกรรมเชิงบูรณาการ, 2(2), 1-15.

2. วิทยานิพนธ์/สารนิพนธ์

ปาริฉัตร บัวเข็ม. (2563). การขับเคลื่อนสู่เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน กรณีศึกษาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. สารนิพนธ์ รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พระมหาสัมฤทธิ์ อธิจิตโต (ถาวร). (2561). รูปแบบการบริหารการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ตำบลห้วยโป่ง อำเภอดงหลวง จังหวัดลพบุรี. วิทยานิพนธ์ พุทธศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาศักยภาพ). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. พุทธศักราช 2561

3. หนังสือ

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560 – 2579 .กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2565). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2564 – 2567). กรุงเทพมหานคร: สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.

4. เว็บไซต์

เครือข่ายวิชาการเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศไทย. (2563). ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับ SDGs [ออนไลน์] สืบค้นจาก <https://www.sdgmove.com/intro-to-sdgs/>. สืบค้นเมื่อวันที่ 7 มกราคม 2568.

ชล บุณนาค (พ.ศ. 2560). เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) กับการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นจัดการตนเอง. [ออนไลน์] สืบค้นจาก <https://sdgmove.files.wordpress.com>. สืบค้นเมื่อวันที่ 8 มกราคม 2568.

วารุณี มณีคำ. (2567). SDGs เรื่องใหญ่ไม่ไกลตัว กับ 17 เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยไม่ต้องใครไขว้หลัง [ออนไลน์] สืบค้นจาก <https://spacebar.th/lifestyle/ecoyes-how-to-heal-the-planet-17-sustainable-development-goals> สืบค้นเมื่อวันที่ 8 มกราคม 2568.

5. English

Bourn, D., Hunt, F., & Bamber, P. (2022). Education for sustainable development: Challenges and opportunities in educational reform. *International Journal of Educational Development*, 96, 102629.

McKeown, R., & Hopkins, C. (2021). Rethinking education systems for sustainability: Integrating SDG 4 into national policies. *Sustainability*, 13(9), 4921.

Wiek, A., Bernstein, M. J., Foley, R. W., Cohen, M., Forrest, N., Kuzdas, C., Kay, B., & Withycombe Keeler, L. (2022). Operationalising competencies in higher education for sustainable development. *Journal of Cleaner Production*, 315, 128738.

การประยุกต์ใช้ AI ในด้านการศึกษาในปัจจุบัน CURRENT APPLICATIONS OF AI IN EDUCATION

พระนิติพล นิติสาโร

Phra Nitiphon Charakamud

พระครูสังฆรักษ์อาคม สุทธาโก

Phrakhru SangkarakAkhom Suttapho

ดร.สมาน แก้วคำไสย์

Dr.Saman Kaewkhamsai

หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต พุทธบริหารการศึกษา

Master of Education Program in Buddhist Educational Administration

วิทยาลัยสงฆ์ร้อยเอ็ด มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya university RoiEt Buddhist college

Email: thejame123445@gmail.com

บทคัดย่อ

การพัฒนาเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์(AI)ส่งผลกระทบต่อชีวิตประจำวันในหลายๆด้านโดยเฉพาะในด้านการศึกษา การใช้ AI ในการศึกษาได้รับความสนใจเพิ่มมากขึ้นเนื่องจาก AI มีศักยภาพในการพัฒนาเครื่องมือและวิธีการสอนที่สามารถปรับให้เหมาะสมกับความต้องการของผู้เรียนและเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้ อย่างไรก็ตามความก้าวหน้าของ AI ยังนำมาซึ่งความท้าทายที่อาจส่งผลกระทบอย่างมากต่ออนาคตของการศึกษา การประยุกต์ใช้ AI ที่โดดเด่นอย่างหนึ่งในการศึกษาคือการใช้เทคโนโลยีการเรียนรู้แบบเฉพาะบุคคล เช่น ระบบการเรียนรู้ออนไลน์ที่ขับเคลื่อนด้วยAIระบบเหล่านี้จะติดตามความคืบหน้าของนักเรียนและปรับเนื้อหาการสอนให้ตรงกับความสามารถและความต้องการของแต่ละบุคคลโดยการใช้ข้อมูลการเรียนรู้จากนักเรียนระบบเหล่านี้สามารถให้คำแนะนำที่เหมาะสมช่วยปรับปรุงประสิทธิภาพการเรียนรู้และทำให้การศึกษามีความเฉพาะเจาะจงและสอดคล้องกับความต้องการของนักเรียนมากขึ้น

คำสำคัญ: AIในการศึกษา, ผลกระทบAIในการศึกษา, การใช้AIให้เกิดประโยชน์ในการศึกษา

Abstract

The development of artificial intelligence (AI) technology has impacted various aspects of daily life, particularly in education. The use of AI in education is gaining increasing attention due to its potential to develop tools and teaching methods that can adapt to learners' needs and enhance learning efficiency. However, the advancement of AI also presents challenges that could significantly affect the future of prominent application of AI in education is its use in personalized learning technologies, such as AI-driven online learning systems. These systems track students' progress and adjust teaching content to match each individual's ability and needs. By utilizing learning data from students, these systems can provide tailored recommendations, improving learning efficiency and making education more specific and aligned with students' requirements

Keywords: AI in education, AI effects in education, use of AI to benefit education

1. บทนำ

ปัจจุบันปัญญาประดิษฐ์ (AI) ในยุคดิจิทัลที่เทคโนโลยีกำลังก้าวล้ำไปอย่างรวดเร็ว ปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence: AI) ได้กลายเป็นเครื่องมือที่สำคัญและทรงพลังที่เข้ามาเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของมนุษย์ในหลากหลายด้านเป็นหนึ่งในเทคโนโลยีที่มีผลกระทบต่อหลายด้านของชีวิตมนุษย์ในศตวรรษที่ 21 ความก้าวหน้าทาง AI ไม่ได้เพียงแค่เปลี่ยนแปลงวิธีการทำงานขององค์กรหรือภาคอุตสาหกรรมทั้งภาครัฐและเอกชน และยังส่งผลต่อการด้านการศึกษาที่ได้รับผลกระทบจากการพัฒนาของ ปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence หรือ AI) หรือแม้แต่การแพทย์และการบริหารจัดการทรัพยากรโลกบทความนี้มุ่งเน้นสำรวจบทบาทของ AI ในมิติสำคัญๆ ที่ส่งผลต่อสังคมและเศรษฐกิจและการเรียน

บทความวิชาการฉบับนี้ผู้เขียนจะสำรวจบทบาทของ AI ในการศึกษาและวิเคราะห์ศักยภาพ ตลอดจนความท้าทายที่เกี่ยวข้องกับการนำ AI มาใช้ในศตวรรษที่ 21 มีความประสงค์จะนำเสนอแนวทางหรือวิธีการการประยุกต์ใช้ AI ในด้านการศึกษาในปัจจุบันยังก่อให้เกิดประโยชน์ในการศึกษาที่สามารถนำมาพัฒนาและต่อยอดในเกิดสิ่งใหม่ๆ ในการเรียนรู้ได้อย่างไรบ้าง ซึ่งผู้เขียนจะนำเสนอในลำดับต่อไป

ดังที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น ปัจจุบัน ปัญญาประดิษฐ์ (AI) ได้เข้ามามีบทบาทสำคัญในการดำเนินงานในหลากหลายภาคส่วน ทั้งภาครัฐและเอกชน โดยช่วยอำนวยความสะดวกในด้านต่างๆ ทำให้กระบวนการทำงานมีประสิทธิภาพมากขึ้น ง่ายต่อการดำเนินการ และสามารถบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.รูปแบบการประยุกต์ใช้ AI ในการศึกษา

- 2.1 ระบบการเรียนรู้แบบปรับตัว (Adaptive Learning Systems)
- 2.2 ผู้ช่วยเสมือน (Virtual Teaching Assistants)
- 2.3 ระบบประเมินผลอัตโนมัติ (Automated Assessment Systems)
- 2.4 แพลตฟอร์มการเรียนรู้ส่วนบุคคล (Personalized Learning Platforms)
- 2.5 เทคโนโลยีการประมวลผลภาษาธรรมชาติในการศึกษา (NLP in Education)

3. ผลกระทบของ AI ต่อการศึกษา

- 3.1 ด้านผู้เรียน
- 3.2 ด้านผู้สอน
- 3.3 ด้านสถาบันการศึกษา
- 3.4 ด้านนโยบายการศึกษา

4. ความท้าทายและข้อจำกัด

- 4.1 ด้านเทคนิคและการพัฒนา
- 4.2 ด้านจริยธรรมและความเป็นส่วนตัว
- 4.3 ด้านความเหลื่อมล้ำทางดิจิทัล
- 4.4 ด้านการยอมรับและการปรับตัว

5. อนาคตที่มี AI ในด้านการศึกษาในศตวรรษที่ 21

ในศตวรรษที่ 21 เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence: AI) ได้เข้ามามีบทบาทสำคัญในทุกมิติของชีวิต รวมถึงด้านการศึกษา ซึ่งเป็นหนึ่งในปัจจัยหลักที่กำหนดอนาคตของมนุษยชาติ การประยุกต์ใช้ AI ในการศึกษา มีศักยภาพในการปฏิรูปวิธีการเรียนรู้ การสอน และการประเมินผลอย่างลึกซึ้ง และช่วยให้กระบวนการเรียนรู้สามารถตอบสนองต่อความต้องการที่หลากหลายของผู้เรียนในยุคดิจิทัลได้ดียิ่งขึ้น จึงสามารถจำแนกได้ 5 องค์ประกอบ

5.1 การปรับการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับแต่ละบุคคล

สามารถวิเคราะห์ข้อมูลของผู้เรียน เช่น ความถนัด ความสนใจ และจุดอ่อนในการเรียนรู้ เพื่อสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่ปรับให้เหมาะสมกับแต่ละบุคคล (Personalized Learning) ตัวอย่างเช่น แพลตฟอร์มการเรียนรู้ออนไลน์ที่ขับเคลื่อนด้วย AI สามารถแนะนำเนื้อหาที่เหมาะสมและกำหนดแบบฝึกหัดตามระดับความสามารถของผู้เรียนในเวลาจริง

5.2 การสนับสนุนครูผู้สอน

สามารถลดภาระงานที่ไม่จำเป็นของครู เช่น การตรวจงานและการประเมินผล ทำให้ครูมีเวลายุ่งเน้นไปที่การออกแบบการเรียนรู้และการสนับสนุนทางอารมณ์แก่ผู้เรียน นอกจากนี้ AI ยังช่วยครูในการสร้างสื่อการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพผ่านการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับวิธีการสอนที่ได้ผลดีที่สุด

5.3 การเรียนรู้ที่เข้าถึงได้ทั่วโลก

มีศักยภาพในการขยายโอกาสการเรียนรู้ให้เข้าถึงผู้คนในทุกพื้นที่ ไม่ว่าจะเป็นชุมชนห่างไกลหรือผู้ที่มีข้อจำกัดในการเข้าถึงการศึกษา เช่น ผู้พิการ AI สามารถสร้างเนื้อหาในรูปแบบต่างๆ เช่น เสียง คำบรรยายภาพ หรือภาษามือ เพื่อให้ผู้เรียนทุกคนสามารถเข้าถึงข้อมูลได้อย่างเท่าเทียม

5.4 การพัฒนาทักษะแห่งอนาคต

ในยุคที่การทำงานเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ทักษะที่สำคัญไม่ได้จำกัดอยู่แค่ความรู้ในห้องเรียน AI สามารถช่วยผู้เรียนพัฒนาทักษะใหม่ ๆ เช่น การแก้ปัญหา การคิดวิเคราะห์ และการสื่อสาร โดยการจำลองสถานการณ์จริงหรือการใช้เครื่องมือเสมือนจริง (Virtual Reality) ที่ขับเคลื่อนด้วย AI

5.5 การท้าทายและจริยธรรม

แม้ว่า AI จะนำมาซึ่งประโยชน์มากมายแต่ก็มีความท้าทายที่ต้องพิจารณา เช่น การรักษาความเป็นส่วนตัวของข้อมูลผู้เรียน และการลดช่องว่างดิจิทัลระหว่างประเทศที่พัฒนาแล้วและกำลังพัฒนา การใช้ AI ในการศึกษาจึงต้องคำนึงถึงจริยธรรมและความเท่าเทียมเพื่อไม่ให้เกิดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา

6. ทักษะในสถานที่ทำงานในอนาคตที่เป็นยุคของ AI

ในอนาคตที่เราต้องพบเจอทักษะที่จะเตรียมนักเรียนให้พร้อมสำหรับสถานที่ทำงานในอนาคต ได้แก่ การคิดเชิงวิเคราะห์และความคิดสร้างสรรค์ ความยืดหยุ่น ความสามารถในการปรับตัว และความคล่องตัว ความสามารถเหล่านี้จัดอยู่ในหมวดหมู่ต่างๆ เช่น ทักษะการรับรู้ การทำงานร่วมกับผู้คน การรับรู้ความสามารถในตนเอง ความสามารถด้านเทคโนโลยี และความเฉียบแหลมในการจัดการ ด้วยเหตุนี้ การศึกษาจึงต้องปรับตัว นักเรียนในปัจจุบันจำเป็นต้องมีความสามารถในการแก้ปัญหา ความสามารถทางสังคมและอารมณ์ ความสามารถในการทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ และความเชี่ยวชาญในการออกแบบและการเขียนโปรแกรมเทคโนโลยีจึงจะประสบความสำเร็จ การนำเอาความรู้ประเภทนี้ไปประยุกต์ใช้จริง ได้แก่ การสร้างเนื้อหา (รวมถึงการผลิตวิดีโอ) การแสดงข้อมูลเป็นภาพ และความคุ้นเคยกับการทำงานจากทุกที่

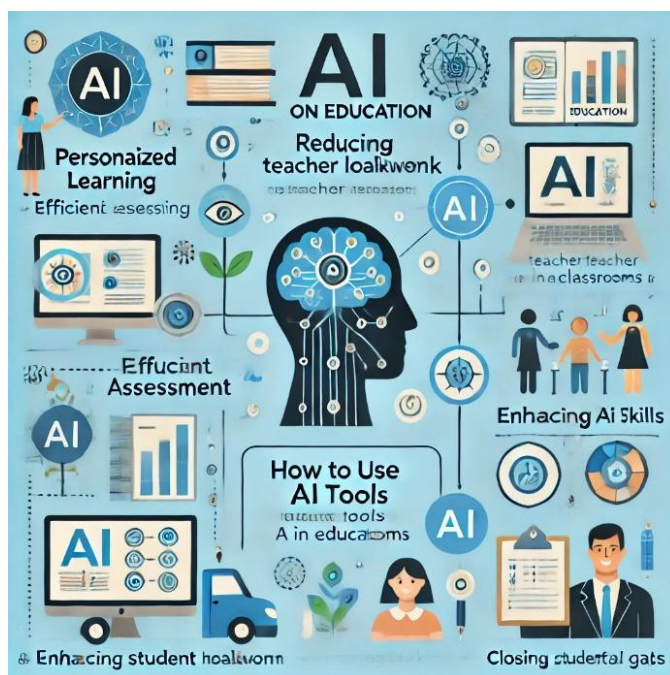
7. บทสรุป

โดยสรุปแล้ว AI หรือปัญญาประดิษฐ์ ได้เข้ามามีส่วนสำคัญในการพัฒนาการศึกษา ไม่ว่าจะเป็นการนำ AI มาช่วยในการจัดกระบวนการเรียนรู้ การวัดผลประเมินผลการเรียนรู้ พัฒนาทักษะและความคิดสร้างสรรค์

นอกจากนั้น การใช้ AI ที่นำมาใช้ ได้ส่งผลกระทบต่อทั้งทางบวกและทางลบ ความท้าทายในด้านการศึกษามี AI เข้ามามีส่วนร่วมในการเรียนการสอนในอนาคต รูปแบบการประยุกต์ใช้ AI ในการศึกษา ผลกระทบของ AI ต่อการศึกษา ความท้าทายและข้อจำกัด อนาคตที่มี AI ในด้านการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ทักษะในสถานที่ทำงานในอนาคตที่เป็นยุคของ AI

8. องค์ความรู้ที่ได้รับ

สำหรับงานวิชาการฉบับนี้ผู้เขียนได้วิเคราะห์รายละเอียดเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้ AI ในด้านการศึกษาในปัจจุบันโดยสามารถอธิบายเป็นแผนภาพดังต่อไปนี้

ภาพที่ 1 ภาพอินโฟกราฟิกนี้นำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับบทบาทของ ปัญญาประดิษฐ์ (AI) ในภาคการศึกษาโดยครอบคลุมประเด็นสำคัญ ได้แก่ ผลกระทบของ AI ต่อระบบการเรียนการสอน แนวทางการประยุกต์ใช้ AI เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการศึกษา และแนวโน้มของ AI ในภาคการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ทั้งนี้หวังว่าข้อมูลดังกล่าวจะช่วยให้ผู้อ่านสามารถมองเห็นภาพรวมได้อย่างชัดเจนยิ่งขึ้น และเข้าใจบริบทของการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา ภายใต้อิทธิพลของ AI ได้ดียิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

1. วารสาร

กรวรรณ ตังชนกานนท์ และ วิทยา วาโย. (2567). การประยุกต์ใช้ปัญญาประดิษฐ์ในการพัฒนาระบบการเรียนการสอนแบบอัจฉริยะ. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร, 26(1), 15-30.

นภาพร พานิชชาติ และคณะ. (2567). การวิเคราะห์รูปแบบการใช้ปัญญาประดิษฐ์ในการจัดการเรียนการสอนระดับมัธยมศึกษา. วารสารครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 52(1), 45-62.

สุวิมล มธุรส และ ไพฑูรย์ สีนลรัตน์. (2566). การวิเคราะห์ผลการใช้ระบบการเรียนรู้แบบปรับตัวด้วย AI. วารสารอิเล็กทรอนิกส์ทางการศึกษา, 16(2), 145-160.

2. English

Chen, L., & Zhang, R. (2024). Artificial intelligence in education: Current trends and future perspectives. *Journal of Educational Technology & Society*, 27(1), 15-28

Wang, H., & Liu, Y. (2024). Intelligent tutoring systems: A comprehensive review of AI applications in education. *Review of Educational Research*, 94(2), 211-234

ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล

LEADERSHIP OF SCHOOL ADMINISTRATOR IN THE DIGITAL ERA

กมลวันท์ ปรีเตนัง

Kamonwan Paritenang

อภิชาติ ปรีเตนัง

Apichat Paritenang

สมาน แก้วคำไสย์

Saman Kaewkamsai

วิทยาลัยสงฆ์ร้อยเอ็ด มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

RoiEt Buddhist College Mahachulalongkornrajavidyalaya University

E-mail: eveningstar7707@gmail.com

บทคัดย่อ

ในยุคปัจจุบัน ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องมีรูปแบบความเป็นผู้นำที่ทันสมัย เพื่อนำพาองค์กรไปสู่ความเจริญก้าวหน้า ดังเช่นผู้นำองค์กรที่ประสบความสำเร็จหลายแห่ง ที่ล้วนมีวิสัยทัศน์กว้างไกล และสามารถนำวิสัยทัศน์มาปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องปรับเปลี่ยนวิธีคิด และการบริหารจัดการให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง โดยมีความพยายามในการวางแผนที่ครอบคลุมภารกิจ และขอบข่ายทั้งหมดของสถานศึกษา การบริหารงานสมัยใหม่จึงต้องนำกระบวนการบริหารงานยุคใหม่มาประยุกต์ใช้ เช่น การจัดโครงสร้างสถานศึกษา วัฒนธรรมองค์กร เทคโนโลยีสารสนเทศ การบริหารทรัพยากรบุคคล ตลอดจนการควบคุม และประเมินผลกลยุทธ์ บทความนี้ต้องการนำเสนอลักษณะการบริหารในยุคดิจิทัล โดยมุ่งเน้น 2 ลักษณะสำคัญ คือ 1) การวางแผนเพื่อกำหนดสิ่งที่จำเป็นต้องเปลี่ยนแปลง 2) ผู้นำต้องมีความรู้ความเข้าใจ และใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อให้การดำเนินงานภายในองค์กรมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลเพิ่มขึ้น

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำ; สถานศึกษา; ยุคดิจิทัล

Abstract

In the contemporary era, school administrators are required to possess modern leadership styles to steer their organizations towards advancement, akin to numerous successful organizational leaders who possess broad visions and can

translate those visions into tangible actions. Educational administrators must adapt their mindsets and management approaches to align with the evolving landscape, endeavoring to formulate comprehensive plans that encompass all missions and scopes of the educational institution. Modern administration necessitates the application of contemporary management processes, such as organizational structuring, organizational culture, information technology, human resource management, as well as strategy control and evaluation. This article aims to present the characteristics of administration in the digital age, focusing on two key aspects: 1) planning to define necessary changes, and 2) leaders must possess knowledge, understanding, and utilize digital technology to enhance the efficiency and effectiveness of organizational operations.

Keywords: Leadership; school administrator; the digital era

1. บทนำ

โลกปัจจุบันขับเคลื่อนด้วยกระแสการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งเทคโนโลยีดิจิทัล ซึ่งเข้ามามีบทบาทในทุกภาคส่วน ทั้งธุรกิจ การทำงาน สาธารณูปโภค และวิถีชีวิต เทคโนโลยี และนวัตกรรมใหม่ๆ ถูกพัฒนาขึ้นเพื่ออำนวยความสะดวก และตอบสนองความต้องการของมนุษย์ในรูปแบบที่ไม่เคยมีมาก่อน ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีดิจิทัลที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องส่งผลต่อทั้งชีวิตประจำวัน และระบบเศรษฐกิจโลก

ท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลงนี้ ผู้นำจึงเป็นกุญแจสำคัญในการกำหนดทิศทาง และนำพาองค์กรสู่ความสำเร็จ ผู้นำต้องพัฒนาทักษะ ความรู้ ความสามารถ และปรับตัวให้เท่าทันเทคโนโลยีอยู่เสมอ ภาวะผู้นำยุคดิจิทัล (Digital Leadership) จึงกลายเป็นสิ่งจำเป็น ผู้นำยุคใหม่ต้องเปิดรับ และประยุกต์ใช้เทคโนโลยีในการทำงาน รวมถึงพัฒนา และใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีหรือนวัตกรรมอย่างชาญฉลาด การบริหารยุคดิจิทัล ต้องแตกต่างจากรูปแบบเดิมๆ ผู้นำ หรือผู้บริหาร ต้องตระหนักว่าไม่สามารถบริหารงานแบบเดิมได้อีกต่อไป การเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นตลอดเวลา ผู้นำต้องมีวิสัยทัศน์กว้างไกล ให้ความสำคัญกับการวางแผนเชิงกลยุทธ์ และสามารถปรับเปลี่ยนกลยุทธ์ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ ผู้นำต้องให้ความสำคัญกับบุคลากร สร้างแรงบันดาลใจ โน้มน้าว และใช้อิทธิพล ผ่านสายสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้น สร้างความไว้วางใจ และสนับสนุน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายร่วมกัน(จิรพล สังข์โพธิ์ และคณะ, 2560)

การสนับสนุนบุคลากร รวมถึงการฝึกอบรม และพัฒนาศักยภาพ เป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยให้บุคลากรมีความรู้เท่าทันเทคโนโลยี ผู้เขียนจึงเล็งเห็นถึงความสำคัญของภาวะผู้นำ และการบริหารยุคใหม่ บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอลักษณะการบริหารในยุคดิจิทัล โดยศึกษาการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำ และนำเสนอลักษณะการบริหารองค์กร รวมถึงผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงเพื่อเป็นแนวทางในการบริหาร และพัฒนาองค์กร เสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขัน และเพิ่มประสิทธิภาพสูงสุด (ธรรมนิติ, 2565)

2. ความหมายและลักษณะของการบริหารในยุคดิจิทัล

2.1 ความหมายของการบริหาร

การบริหารจัดการเป็นกระบวนการสำคัญที่ขับเคลื่อนองค์กรให้บรรลุเป้าหมาย นักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของการบริหารไว้ ดังนี้

สมคิด บางโม (2562) กล่าวว่า การบริหาร หมายถึง การใช้ศาสตร์และศิลป์ในการนำเอาทรัพยากรการบริหาร มาประกอบกันตามกระบวนการบริหาร เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ

วิมาลย์ สิทอง (2563) ได้กล่าวไว้ว่า ปัจจัยทางการบริหาร หมายถึง องค์ประกอบทางการบริหารที่ทำให้เกิดความมีประสิทธิภาพต่อการจัดการศึกษา ของโรงเรียน

นิสดารค์ เวชยานนท์ (2562) ให้ความหมายว่า การบริหาร เป็นกระบวนการในการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยผ่านกระบวนการวางแผน การจัดองค์การ การขึ้นนำ และการควบคุม เพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์การในยุคดิจิทัล

สรุปได้ว่า การบริหาร คือ กระบวนการจัดการทรัพยากร ทั้งคน เงิน วัตถุ ให้เกิดประโยชน์สูงสุด นำไปสู่ประสิทธิภาพและประสิทธิผลขององค์กร

2.2 ความหมายของยุคดิจิทัล

นักวิชาการได้ให้ความหมายของยุคดิจิทัลไว้ ดังนี้

ภาควิชาวิศวกรรมคอมพิวเตอร์ (2563) ให้ความหมายของยุคดิจิทัลว่า หมายถึง การเปลี่ยนแปลงแนวความคิดและนำเทคโนโลยีมาใช้ในธุรกิจในยุคดิจิทัล ตั้งแต่การวางรากฐาน เป้าหมาย ไปจนถึงการดำเนินธุรกิจและส่งต่อคุณค่าให้แก่ผู้บริโภค ไม่เพียงแต่ภาคการปฏิบัติการที่จะต้องมีการเปลี่ยนแปลง แต่รวมถึงการเปลี่ยนแปลงด้านวัฒนธรรมที่องค์กรและบุคลากรทุกภาคส่วน ตั้งแต่ผู้บริหารไปจนถึงพนักงานตำแหน่งล่างสุดจะต้องมีส่วนร่วมในการปรับตัวไปสู่ยุค 4.0 เพื่อเพิ่มศักยภาพให้องค์กรสามารถแข่งขันได้

สำนักงาน ก.พ. (2563). ให้ความหมายของยุคดิจิทัลว่า หมายถึง ยุคที่มีเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามามีอิทธิพลต่อการดำรงชีวิตและการทำงาน ส่งผลให้ต้องมีการปรับตัวให้สอดคล้องกับบริบทของการเปลี่ยนแปลง เพื่อป้องกัน

ความเสี่ยงที่อาจเกิดจากการใช้เทคโนโลยีที่ไม่เหมาะสม เช่น การสูญเสียการเป็นส่วนตัว ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน การโจรกรรมข้อมูล การโจมตีทางไซเบอร์ เป็นต้น

สรุปได้ว่า ยุคดิจิทัล หมายถึง ยุคที่เทคโนโลยีหรือนวัตกรรมมีความก้าวหน้า และเทคโนโลยีดิจิทัลมีอิทธิพลต่อการใช้ชีวิตของคนในสังคม ไม่ว่าจะเป็นด้านธุรกิจ ด้านการติดต่อสื่อสาร ด้านการศึกษา เป็นเทคโนโลยีที่เกิดขึ้นเพื่ออำนวยความสะดวกสบายในการใช้ชีวิต และตอบสนองความต้องการของคนรุ่นใหม่

2.3 ลักษณะของผู้บริหารในยุคดิจิทัล

ในยุคดิจิทัล ข้อมูล ข่าวสาร และอินเทอร์เน็ต มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่ง ผู้บริหารต้องมีวิสัยทัศน์ในการใช้ประโยชน์จากข้อมูล และเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อสร้างประสบการณ์ที่เหนือความคาดหมายให้กับผู้เรียน ผู้ปกครอง และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง รวมถึงการสร้างบรรยากาศและสภาพแวดล้อมการทำงานที่เอื้อต่อการใช้เทคโนโลยี ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ทำให้สถานศึกษาสามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูลได้อย่างรวดเร็ว การสื่อสารไร้พรมแดน ช่วยให้การเรียนรู้เกิดขึ้นได้ทุกที่ทุกเวลา ระบบสารสนเทศ (Information System) และการจัดการความรู้ (Knowledge Management) จึงมีความจำเป็นต่อการยกระดับประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) และสามารถประยุกต์ใช้เทคโนโลยีให้เกิดประโยชน์สูงสุด (เอกชัย กี่สุขพันธ์, 2559) รวมถึงการกำหนดวิสัยทัศน์ด้าน ICT ของสถานศึกษาให้ชัดเจน การฝึกอบรมบุคลากรอย่างต่อเนื่อง และการส่งเสริมให้บุคลากรนำ ICT ไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน (มฤดี เฟื่องสง่า และ มัทนา วังถนอมศักดิ์, 2566)

กระแสการเปลี่ยนแปลง (Disruption) ที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง โดยเฉพาะอย่างยิ่งความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีในยุคดิจิทัล ส่งผลกระทบต่อชีวิตประจำวัน และระบบเศรษฐกิจ จนเกิดเป็นปรากฏการณ์ Digital Disruption ขึ้น

ภาวะผู้นำ เป็นสิ่งสำคัญในการขับเคลื่อนองค์กรสู่ความสำเร็จ ท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัล ผู้นำต้องปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ จากเดิมที่เน้นการวางแผนและบริหารจัดการ มาเป็นการมีวิสัยทัศน์กว้างไกล และสามารถปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง ขณะที่ภาวะผู้นำที่เรียกว่า Digital Leadership มีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนองค์กรยุคใหม่ ที่แตกต่างจากเดิมในหลายมิติ ดังนี้

1. สร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเติบโต มีการผสมผสานปัจจัย "3C" คือ Climate (สภาพแวดล้อม), Culture (วัฒนธรรมองค์กร), และ Creativity (ความคิดสร้างสรรค์) ส่งเสริมการทำงานเป็นทีม และสร้างวัฒนธรรมการยอมรับความผิดพลาด

2. ผลักดันนวัตกรรม ผลักดันให้มีการคิดค้นนวัตกรรม หรือบริการใหม่ๆ อย่างต่อเนื่อง เพื่อรับมือกับการเปลี่ยนแปลง และสร้าง S-Curve ใหม่ นำไปสู่การเติบโตขององค์กร

3. เมื่อต้องมีการเปลี่ยนแปลง ปรับเปลี่ยนยุทธศาสตร์ขององค์กรให้สอดคล้องกับสถานการณ์ เช่น การสร้างรูปแบบธุรกิจใหม่ หรือการปรับเปลี่ยนไปสู่ธุรกิจที่ใกล้เคียง โดยใช้ประโยชน์จากความรู้ความเชี่ยวชาญของบุคลากร

4. ถ้าที่จะเปลี่ยนแปลง มีการพัฒนานวัตกรรม หรือบริการใหม่ๆ เพื่อทดแทนสิ่งที่ล้าสมัย และรับมือกับแรงกดดันจากเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

5. เข้าใจคุณลักษณะของ "Digital Worker" เชื่อมมั่นในทักษะการใช้เทคโนโลยี เปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็น และมีอิสระในการตัดสินใจ

6. นำเทคโนโลยีมาใช้ นำระบบ Automation หรือหุ่นยนต์ (Robot) เข้ามาทำงานร่วมกับมนุษย์ (Collaborative Robot) เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน

การเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัล ส่งผลให้ภาวะผู้นำต้องปรับเปลี่ยนในหลายมิติ เช่น มิติวิสัยทัศน์ มิติการสื่อสาร มิติการกระตุ้นทางปัญญา และมิติภาวะผู้นำแบบสนับสนุน (ต้องลักษณะ บุญธรรม, 2559)

2.4 บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล

1. การกำหนดวิสัยทัศน์และกลยุทธ์ด้านดิจิทัล ผู้บริหารสถานศึกษา มีการกำหนดนโยบายและส่งเสริมสนับสนุนงบประมาณสำหรับ สถานศึกษาเพื่อใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารสำหรับการบริหารจัดการให้ครอบคลุมภารกิจของสถานศึกษาทั้ง 4 ด้าน คือด้านวิชาการ ด้านงบประมาณการบริหารงานบุคคลและบริหารทั่วไป

2. การพัฒนาบุคลากรด้านเทคโนโลยี ส่งเสริมให้มีการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนการสอนของครูและ การศึกษาค้นคว้าของผู้เรียน ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครูมีการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการศึกษาค้นคว้าหรือเป็นเครื่องมือในการสืบค้นข้อมูลการติดต่อสื่อสารและการสร้างผลงานทางวิชาการ ส่งเสริมให้ครูและนักเรียนมีการใช้สื่อเทคโนโลยีในการตอบโต้ระหว่างกัน

3. การสร้างวัฒนธรรมดิจิทัลในสถานศึกษา การเสริมสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ด้วยการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้ครูพัฒนาตนเองในเรื่องของ ICT และ นำ ICT มาเป็นเครื่องมือในการจัดการเรียนรู้ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนรู้ของตนเองและของผู้เรียน ผู้บริหาร มีการจัดอบรมและแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ในรูปแบบที่หลากหลายโดยใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ เป็นตัวกลาง แล้วนำมาประยุกต์ใช้ในบริบทของตน (กิตติศักดิ์ อังคะนาวิน, 2560)

2.5 รูปแบบการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล

ในยุคดิจิทัล ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีทักษะในการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยี และสารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ โดยเริ่มจากการมีวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนในการนำข้อมูลจากเทคโนโลยีมาสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับการบริหารจัดการสถานศึกษา และการจัดการเรียนการสอน ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครูนำเทคโนโลยี และนวัตกรรมใหม่ๆ มาใช้ เพื่อสร้างความโดดเด่น และเพิ่มศักยภาพในการจัดการเรียนรู้ การสร้างวิสัยทัศน์ และเป้าหมายร่วมกัน เป็นสิ่ง

สำคัญที่ช่วยให้ทุกฝ่ายในสถานศึกษามีความเข้าใจที่ตรงกัน และร่วมมือกันเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผู้บริหารต้องส่งเสริมวัฒนธรรมองค์กรแห่งการเรียนรู้ และติดตาม ประเมินผล รวมถึงตรวจสอบวิสัยทัศน์ของ โรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ นำข้อมูลทั้งเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ มาวิเคราะห์ และวางแผนกลยุทธ์ในการพัฒนา สถานศึกษา เพื่อให้สอดคล้องกับสังคมยุคดิจิทัล ปัจจุบัน สมาร์ทโฟนกลายเป็นเครื่องมือสำคัญในการดำเนินชีวิต ผู้คนใช้สมาร์โฟนทำธุรกรรมต่างๆ และติดต่อสื่อสารกันได้อย่างไร้ขีดจำกัด ความสะดวกสบายนี้ เป็นส่วนหนึ่ง ของการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ที่ผู้บริหารสถานศึกษาต้องนำมาพิจารณาในการวางแผนพัฒนา (พัชรา วาณิชชิน, 2560)

นวัตกรรม เกิดจากการคิดเชิงนวัตกรรม การแก้ไขปัญหา การผสมผสาน และการจัดเรียงองค์ความรู้ เพื่อ สร้างแนวคิด หรือวิธีการใหม่ ๆ ผู้บริหารสถานศึกษา ควรส่งเสริมให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการสร้างสรรค์นวัตกรรม เพื่อพัฒนาการเรียนการสอน และการบริหารจัดการ เทคโนโลยีดิจิทัล เข้ามามีบทบาทสำคัญในระบบเศรษฐกิจโลก และชีวิตประจำวัน การเติบโตอย่างรวดเร็ว และการเกิดขึ้นของนวัตกรรมใหม่ๆ ส่งผลให้องค์กร และสมาชิกต้อง ปรับตัว เพื่อรับมือกับการเปลี่ยนแปลง ผู้บริหารสถานศึกษา ต้องตระหนักถึงความสำคัญของการเปลี่ยนผ่านสู่ยุค ดิจิทัล และเตรียมความพร้อม เพื่อนำพาองค์กร และบุคลากรก้าวสู่ Digital Economy

ภาวะผู้นำยุคดิจิทัล (Digital Leadership) เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา โดยผู้บริหารต้องมึ ความสามารถในการวางแผนกลยุทธ์ดิจิทัล บริหารจัดการ และเตรียมความพร้อมรับมือกับผลกระทบจากการ เปลี่ยนแปลง ผู้เขียนได้วิเคราะห์ลักษณะการบริหารของผู้นำในยุคดิจิทัล ไว้ 3 ลักษณะ ดังนี้

1. การกำหนดสิ่งที่ต้องเปลี่ยนแปลง (Define Where Change is Needed Most) : ผู้บริหารต้องสำรวจ และทำความเข้าใจสภาพการดำเนินงาน รวมถึงการค้นหาโอกาสในการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาประยุกต์ใช้ เพื่อ เปลี่ยนผ่านองค์กรสู่ยุคดิจิทัล

2. การวางแผนการเปลี่ยนแปลง (Choreograph the Change) : ผู้บริหารต้องออกแบบ และวางแผน กระบวนการเปลี่ยนผ่านองค์กรสู่ยุคดิจิทัล โดยเริ่มจากการประเมินสมรรถนะ และทักษะของบุคลากร รวมถึงการ ปรับเปลี่ยนรูปแบบการทำงาน ให้สอดคล้องกับสถานการณ์

3. การส่งเสริม และสนับสนุนบุคลากร (Empower People) : ผู้บริหารต้องพัฒนา และส่งเสริมทักษะ ความรู้ความสามารถของบุคลากร เพื่อให้มีความพร้อม และสามารถรับมือกับการเปลี่ยนแปลง

การบริหารงานในยุคดิจิทัล เป็นภารกิจที่ท้าทาย ผู้บริหารต้องมีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถปรับตัว ให้ทันต่อเทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อนำพาองค์กรสู่ยุคดิจิทัลได้อย่างมีประสิทธิภาพ การเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัล ส่งผล กระทบทั้งด้านบวก และด้านลบ ผลกระทบด้านบวก เช่น การนำเทคโนโลยี และนวัตกรรมมาใช้ เพื่อเพิ่ม ประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ ส่วนผลกระทบด้านลบ เช่น ความเหลื่อมล้ำทางดิจิทัล ผู้บริหารต้องมึ ความสามารถในการวิเคราะห์ และรับมือกับผลกระทบต่างๆ ที่เกิดขึ้น รวมถึงการปรับเปลี่ยนรูปแบบการ

บริหารงานให้สอดคล้องกับเทคโนโลยี และนวัตกรรมใหม่ๆ (สุพรรณนิ กุลโสภิส และ วรกาญจน์ สุขสดเขียว, 2561)

3. สรุป

ยุคดิจิทัล พัดพาคลื่นแห่งการเปลี่ยนแปลงมาสู่ทุกภาคส่วน ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง หรือแม้แต่สิ่งแวดล้อม การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ส่งผลต่อภาวะผู้นำ และการบริหารองค์กรในยุคปัจจุบัน ผู้นำต้องปรับเปลี่ยนบทบาท หน้าที่ และกระบวนการจัดการบริหาร ให้แตกต่างจากเดิม กระบวนการจัดการบริหารแบบเดิม ที่มุ่งเน้นเพียงการบรรลุเป้าหมายขององค์กร ไม่สามารถตอบโจทย์ความท้าทายในยุคดิจิทัลได้อีกต่อไป ผู้นำต้องปรับตัวสู่กระบวนการจัดการสมัยใหม่ ที่ให้ความสำคัญกับเทคโนโลยีดิจิทัล และนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในกระบวนการบริหารงาน ผู้นำยุคใหม่ ต้องมีวิสัยทัศน์กว้างไกล ยืดหยุ่น และพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง ผู้นำต้องเปิดรับเทคโนโลยี และสามารถนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในองค์กร เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน รวมถึงการพัฒนาทักษะ และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อให้สามารถใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีได้อย่างหลากหลาย การสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่เปิดกว้าง ส่งเสริมให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น และการแก้ไขปัญหา เป็นสิ่งสำคัญ ผู้นำต้องสนับสนุน และพัฒนาศักยภาพของบุคลากร ให้มีทักษะและความรู้ความสามารถ เพื่อรับมือกับการเปลี่ยนแปลง การวางแผนเชิงกลยุทธ์ ต้องครอบคลุมภารกิจ และขอบข่ายทั้งหมดขององค์กร ผู้นำต้องกำหนดเป้าหมาย และทิศทางในการใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีสารสนเทศ รวมถึงการส่งเสริมให้บุคลากร มีความรู้ความเข้าใจ และทักษะในการใช้เทคโนโลยี เพื่อการสื่อสาร และการเรียนรู้ การบูรณาการ และการเชื่อมโยงเครือข่าย เป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการเข้าถึงข้อมูลได้อย่างทั่วถึง ผู้นำยุคดิจิทัล ต้องมีความสามารถในการเรียนรู้ และปรับตัว เพื่อรับมือกับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลง การนำเทคโนโลยีมาใช้ ต้องคำนึงถึงความเหมาะสม และประโยชน์สูงสุด เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับองค์กร และนำพาองค์กรสู่ความสำเร็จในยุคดิจิทัล

4. องค์ความรู้ใหม่

4.1 ความหมายและลักษณะของการบริหารในยุคดิจิทัล: การบริหารคือกระบวนการจัดการทรัพยากรต่างๆ ขององค์กรให้เกิดประโยชน์สูงสุด เพื่อให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ในยุคดิจิทัล ผู้บริหารต้องมีวิสัยทัศน์ในการใช้ประโยชน์จากข้อมูลและเทคโนโลยีสารสนเทศ สร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการใช้เทคโนโลยี และมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ ICT เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

4.2 บทบาทของผู้นำในยุคดิจิทัล (Digital Leadership): ผู้นำในยุคดิจิทัลต้องมีวิสัยทัศน์กว้างไกล สามารถปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง สร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเติบโต ผลักดันนวัตกรรม กล้าที่จะเปลี่ยนแปลง เข้าใจคุณลักษณะของ "Digital Worker" และนำเทคโนโลยีมาใช้ในการทำงานร่วมกับมนุษย์ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ

4.3 รูปแบบการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล: ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีทักษะในการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีและสารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ มีวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนในการนำข้อมูลจากเทคโนโลยีมาสร้างมูลค่าเพิ่ม ส่งเสริมให้ครูนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ๆ มาใช้ สร้างวิสัยทัศน์และเป้าหมายร่วมกัน ส่งเสริมวัฒนธรรมองค์กรแห่งการเรียนรู้ และติดตามประเมินผลอย่างสม่ำเสมอ รวมถึงส่งเสริมให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการสร้างสรรค์นวัตกรรม

4.4 ความท้าทายและผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัล: การเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัลส่งผลกระทบต่อทั้งด้านบวกและด้านลบ ด้านบวกคือการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาใช้เพิ่มประสิทธิภาพ ด้านลบคือความเหลื่อมล้ำทางดิจิทัล ผู้บริหารต้องมีความสามารถในการวิเคราะห์และรับมือกับผลกระทบต่างๆ รวมถึงการปรับเปลี่ยนรูปแบบการบริหารงานให้สอดคล้องกับเทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ๆ นอกจากนี้ ยังต้องคำนึงถึงความสำคัญของการวางแผนเชิงกลยุทธ์ที่ครอบคลุมภารกิจและขอบข่ายขององค์กร การบูรณาการและการเชื่อมโยงเครือข่าย การเรียนรู้และปรับตัวเพื่อรับมือกับการเปลี่ยนแปลง และการนำเทคโนโลยีมาใช้อย่างเหมาะสมเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับองค์กร

เอกสารอ้างอิง

- กิตติศักดิ์ อังคะนาวัน. (2560). การศึกษาไทย 4.0 ในบริบทการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน. วารสารบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 14(26), 149-151.
- จิรพล สังข์โพธิ์ และคณะ. (2560). ภาวะผู้นำในการบริหารยุคดิจิทัล: องค์การไอทีและองค์การที่เกี่ยวข้องกับไอทีในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยนวัตกรรมการบริหาร มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ต้องลักษณะ บุญธรรม. (2559). การเป็นผู้นำยุคเศรษฐกิจดิจิทัลกับการพัฒนาที่ยั่งยืนขององค์กรทางการศึกษา. วารสารวิชาการเศรษฐศาสตร์อุตสาหกรรม พระจอมเกล้าพระนครเหนือ, 7(1), 217-225.
- ธรรมนิติ. (2565). ผู้นำในยุคดิจิทัล Economy. [ออนไลน์] สืบค้นจาก <https://www.dharmniti.co.th/%E0%B8%9C%E0%B8%B9%E0%B9%89%E0%B8%99%E0%B8%B3%E0%B9%83%E0%B8%99%E0%B8%A2%E0%B8%B8%E0%B8%84-digital-economy/>.
- นิสดารก์ เวชยานนท์. (2562). การศึกษาระบบการบริหารคนเก่งภาครัฐที่มีความสัมพันธ์กับผลการปฏิบัติงานของคนเก่ง กรณีศึกษา: ข้าราชการในระบบข้าราชการผู้มีผลสัมฤทธิ์สูงของสำนักงาน ก.พ. ในรายงานการวิจัย. คณะรัฐประศาสนศาสตร์, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- พัชรา วาณิชวสิน. (2560). การพัฒนาภาวะผู้นำ: จากทฤษฎีสู่แนวปฏิบัติที่ดีและกรณีศึกษา. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ปัญญาชน.
- ภาควิชาวิศวกรรมคอมพิวเตอร์ (2563) [ออนไลน์] สืบค้นจาก . https://cpe.eng.cmu.ac.th/content-thaiview.php?view_id=DigitalTrans
- มฤดี เพ็งสง่า และ มัทนา วังถนอมศักดิ์. (2566). การบริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล. วารสารวิชาการศึกษาศาสตร์ ศรีนครินทรวิโรฒ, 24(2), 162-175.

วิมาลย์ ลีทอง. (2563). ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพโรงเรียน สังกัดสำนักงาน คณะกรรมการ
การศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดสกลนคร. วิทยานิพนธ์ ค.ม. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏ
สกลนคร.

สมคิด บางโม. (2560). การบริหาร. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.

สุพรรณณี กุลโสภิต และ วรกาญจน์ สุขสดเขียว. (2561). การบริหารแบบมีส่วนร่วมกับมาตรฐานคุณภาพ
การศึกษาด้านผู้เรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 1. วารสาร บริหาร
การศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร, 8(2), 12-21.

สำนักงาน ก.พ. (2563). แนวทางการส่งเสริมจริยธรรมภาครัฐ ในยุคการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อ รองรับ
สถานการณ์ Disruption [ออนไลน์] สืบค้นจาก [https://www-ocsc-go-](https://www-ocsc-go-th.webpkgcache.com/doc//s/www.ocsc.go.th/%E0%B9%81%E0%B8%99%E0%B8%A7%E0%B8%97%E0%B8%B2%E0%B8%87%E0%B8%81%E0%B8%B2%E0%B8%A3%E0%B8%AA%E0%B9%88%E0%B8%87%E0%B9%80%E0%B8%AA%E0%B8%A3%E0%B8%B4%E0%B8%A1%E0%B8%88%E0%B8%A3%E0%B8%B4%E0%B8%A2%E0%B8%98-2/)

[th.webpkgcache.com/doc//s/www.ocsc.go.th/%E0%B9%81%E0%B8%99%E0%B8%A7%E0%B8%97%E0%B8%B2%E0%B8%87%E0%B8%81%E0%B8%B2%E0%B8%A3%E0%B8%AA%E0%B9%88%E0%B8%87%E0%B9%80%E0%B8%AA%E0%B8%A3%E0%B8%B4%E0%B8%A1%E0%B8%88%E0%B8%A3%E0%B8%B4%E0%B8%A2%E0%B8%98-2/](https://www-ocsc-go-th.webpkgcache.com/doc//s/www.ocsc.go.th/%E0%B9%81%E0%B8%99%E0%B8%A7%E0%B8%97%E0%B8%B2%E0%B8%87%E0%B8%81%E0%B8%B2%E0%B8%A3%E0%B8%AA%E0%B9%88%E0%B8%87%E0%B9%80%E0%B8%AA%E0%B8%A3%E0%B8%B4%E0%B8%A1%E0%B8%88%E0%B8%A3%E0%B8%B4%E0%B8%A2%E0%B8%98-2/)

การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล EDUCATIONAL ADMINISTRATION IN DIGITAL ERA

พระชลธาร สิริปัญญา/หงษ์โสดา

Phra Chonlatarn Siripanyo/Hongsoda

อารดา อางเดช

Arada Artdech,

สนุก สิงห์มาตร

Sanook Singmart

วิทยาลัยสงฆ์ร้อยเอ็ด มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

RoiEt Buddhist College Mahachulalongkornrajavidyalaya University

E-mail: miew.arada@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอ การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลก เป็นความท้าทายที่สำคัญยิ่งของวงการการศึกษา ซึ่งต้องปรับตัวเพื่อรับมือกับความเป็นพลวัตที่ไม่หยุดนิ่ง โดยมีประเด็นสำคัญ ดังนี้ ประเด็นการสร้างวัฒนธรรมสถานศึกษาที่เอื้อต่อการเปลี่ยนแปลง ส่งเสริมทัศนคติเชิงบวก เปิดรับความคิดเห็น และสนับสนุนการเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ การจัดการความรู้ในยุคดิจิทัล ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นเครื่องมือในการจัดเก็บ เผยแพร่ และแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ การทำงานเป็นเครือข่าย สร้างเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ ทั้งภายในและภายนอกประเทศ การยอมรับเทคโนโลยี นวัตกรรม และการเปลี่ยนแปลง ปฏิบัติงานทัศนคติเชิงบวกต่อเทคโนโลยี ส่งเสริมการนำนวัตกรรมมาใช้ และเตรียมความพร้อมในการปรับตัว การเข้าถึงเทคโนโลยี จัดหาอุปกรณ์และโครงสร้างพื้นฐาน เพื่อให้ครูและบุคลากรสามารถเข้าถึงและใช้เทคโนโลยีได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารสถานศึกษา จึงต้องพัฒนาตนเองให้พร้อมรับมือกับความท้าทาย มีความรู้ความเข้าใจ และทักษะในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการ พัฒนาบุคลากร และขับเคลื่อนองค์กร ให้สามารถตอบสนองต่อการศึกษาในอนาคต และพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้เป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศ

คำสำคัญ: บริหารสถานศึกษา; ยุคดิจิทัล; การบริหารจัดการองค์กร

Abstract

The purpose of this article is to present the study of school administration in the digital age, amidst the ever-changing global landscape, presents a significant challenge for the education sector. It requires adaptation to keep pace with the dynamic nature of the world. Key issues include: Cultivating a school culture conducive to change. This involves promoting a positive attitude, openness to new ideas, and support for continuous learning. Knowledge management in the digital age, Utilizing information technology as a tool for storing, disseminating, and exchanging knowledge effectively. Networking and collaboration, Building collaborative networks with various agencies, both domestically and internationally. Embracing technology, innovation, and change, Fostering a positive attitude towards technology, encouraging the adoption of innovation, and preparing for adaptation. Access to technology, Providing equipment and infrastructure to enable teachers and staff to access and utilize technology efficiently. School administrators must develop themselves to be ready to face these challenges. They need to possess knowledge, understanding, and skills in utilizing digital technology to apply it in management, personnel development, and driving the organization forward. This will enable them to respond effectively to the future of education and develop human resources to become a key force in national development.

Keywords: Educational Administration; Digital Era; Organization Management

1. บทนำ

โลกในยุคศตวรรษที่ 21 ก้าวเข้าสู่ยุคดิจิทัลอย่างเต็มรูปแบบ เทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามามีบทบาทสำคัญแทรกซึมอยู่ในวิถีชีวิตของผู้คนในทุกมิติ ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม การสื่อสาร และที่สำคัญยิ่งคือ "การศึกษา" การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว ก่อให้เกิดกระแสการเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยี ที่ส่งผลให้สถาบันการศึกษาต้องปรับตัว และนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาประยุกต์ใช้ เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา เพิ่มศักยภาพของผู้เรียน ให้สามารถแข่งขันได้ในโลกยุคใหม่ เทคโนโลยีดิจิทัลมีบทบาทสำคัญในการปฏิรูปการศึกษาหลายด้าน เช่น ในการเรียนการสอน มีการนำเทคโนโลยีมาใช้ เช่น eLearning, MOOCs, Virtual Reality (VR), Augmented Reality (AR) และสื่อการเรียนรู้ออนไลน์ ช่วยให้ผู้เรียนสามารถเข้าถึงการศึกษาได้ทุกที่ทุกเวลา เกิดการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่น สอดคล้องกับความต้องการของแต่ละบุคคล สร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่น่าสนใจ และเข้าถึงแหล่งข้อมูลได้มากขึ้น ในการวิจัย เทคโนโลยีที่นำมาใช้ เช่น Big Data Analytics และ Artificial Intelligence

(AI) ช่วยในการวิเคราะห์ข้อมูล วิจัยพฤติกรรมการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา และการตัดสินใจเชิงนโยบาย ในการบริหารจัดการ จะมีเทคโนโลยี เช่น Cloud Base Technology, Blockchain ช่วยในการจัดเก็บข้อมูล บริหารจัดการทรัพยากร ประมวลผลข้อมูลนักเรียน ติดตามผลการเรียน และบริหารจัดการงบประมาณ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โปร่งใส และปลอดภัยยิ่งขึ้น ในการสื่อสาร Social Media และแพลตฟอร์มการสื่อสารต่างๆ เช่น Line, Zoom, Google Meet ช่วยให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การสื่อสารระหว่างครู นักเรียน และผู้ปกครอง ได้อย่างสะดวก รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ ในการการพัฒนาครู มีเทคโนโลยีที่ช่วยให้ครูเข้าถึงแหล่งข้อมูล อบรมพัฒนาความรู้ และทักษะดิจิทัล ได้อย่างต่อเนื่อง (อนันต์ วรดิพิพงศ์, 2560)

อย่างไรก็ตาม การนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ จำเป็นต้องอาศัยความพร้อม ทั้งในด้านโครงสร้างพื้นฐาน บุคลากร และทัศนคติ รวมถึงการพัฒนาทักษะ ความรู้ด้านเทคโนโลยี ให้กับผู้เรียน ครู และบุคลากร เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง และการพัฒนาอย่างยั่งยืน ในระบบการศึกษา

2. เนื้อหา

2.1 เป้าหมายการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล

การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ผู้บริหารสถานศึกษา จำเป็นต้องกำหนดเป้าหมาย และทิศทาง ในการนำเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร มาใช้ เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีเป้าหมายสำคัญ ดังนี้

1. พัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาต้องเป็นผู้นำ ในการนำเทคโนโลยีดิจิทัล มาใช้ในการบริหารจัดการ และการเรียนการสอน โดยต้องพัฒนาดตนเอง ให้มีความรู้ ความเข้าใจ และทักษะ ในการใช้เทคโนโลยี อย่างเหมาะสม
2. พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ต้องส่งเสริม และสนับสนุน ให้ครูและบุคลากร มี "ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21" เช่น ทักษะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ทักษะการคิดวิเคราะห์ ทักษะการแก้ปัญหา และทักษะการสื่อสาร
3. เพิ่มขีดความสามารถในการบริหารจัดการ เทคโนโลยีดิจิทัล เช่น ระบบฐานข้อมูล ระบบการจัดการเรียนรู้ (Learning Management System: LMS) และ Cloud Computing ช่วยให้การบริหารจัดการ มีประสิทธิภาพ โปร่งใส และรวดเร็วยิ่งขึ้น
4. พัฒนาผู้เรียน ผู้บริหารสถานศึกษา ต้องส่งเสริม สนับสนุน และสร้างโอกาส ให้ผู้เรียน ได้เรียนรู้ ด้วยเทคนิควิธีการที่ทันสมัย โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร เป็นเครื่องมือ เช่น การเรียนรู้ผ่านสื่อออนไลน์ (e-Learning) การเรียนรู้แบบ Active Learning และการเรียนรู้ผ่านเกม (Game-based Learning)
5. สร้างความร่วมมือ ผู้บริหารสถานศึกษา ต้องสร้างความร่วมมือ และความเชื่อมั่น ระหว่าง โรงเรียน

ผู้ปกครอง และชุมชน โดยใช้เทคโนโลยี เป็นเครื่องมือในการสื่อสาร และประชาสัมพันธ์ เช่น การสร้างเว็บไซต์ โรงเรียน การใช้ Social Media และการจัดกิจกรรมออนไลน์ (มฤดี เฟื่องสง่า และ มัทนา วังถนอมศักดิ์, 2566).

การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล จึงเป็นการ "ปรับเปลี่ยน" และ "พัฒนา" รูปแบบการบริหารจัดการ และการจัดการเรียนรู้ ให้สอดคล้องกับยุคสมัย เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา และผู้เรียน อย่างยั่งยืน

2.2 องค์ประกอบการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล

1. ด้านการบริหารงานวิชาการ มีการนำสื่อ เทคโนโลยีสารสนเทศ และนวัตกรรมมา ประยุกต์ใช้ในการ จัดทำหลักสูตรสถานศึกษา การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา พัฒนาระบบการจัดการเรียนรู้ การเรียนการสอนให้ ทันสมัยเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียนและสถานศึกษา เช่น การใช้โปรแกรมตัดต่อสื่อภาพเคลื่อนไหวในการ สร้างสื่อดิจิทัล การใช้โปรแกรมดิจิทัล เพื่อการวิเคราะห์ข้อมูลการจัดการเรียนการสอน การจัดทำคลังข้อมูล ให้ พร้อมนำไปใช้และวิเคราะห์ต่อ เช่น คลังข้อสอบ การใช้นวัตกรรมดิจิทัลในการวัดผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน เป็นต้น

2. ด้านการบริหารงานงบประมาณ มีการจัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศออนไลน์ ทั้งทางด้าน บัญชี การเงิน และพัสดุให้เป็นปัจจุบัน เพื่อให้สามารถตรวจสอบ ติดตามและประเมินผลได้ นำมาซึ่งความ โปร่งใสในการ ดำเนินงาน สนับสนุนการจัดการงบประมาณให้มีประสิทธิภาพเพิ่มมากยิ่งขึ้น เช่น การนำระบบดิจิทัลมาจัดทำ ประเมินงบประมาณของโครงการ การนำระบบดิจิทัลจัดทำรายงานเพื่อเสนอขอ งบประมาณโครงการ การใช้สูตร ฟังก์ชันเพื่อการคำนวณ การติดตามตรวจสอบงบประมาณในระหว่าง ดำเนินการโครงการ เป็นต้น

3. ด้านการบริหารงานบุคคล มีการสร้างฐานข้อมูลสารสนเทศออนไลน์เพื่อใช้ในการบรรจุ แต่งตั้ง และ สรรหาบุคลากรอย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นระบบสามารถตรวจสอบได้ รวมไปถึงพัฒนาการพัฒนาและส่งเสริม บุคลากรให้มีความรู้ความสามารถด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อให้การปฏิบัติงานเกิดประสิทธิภาพสูงสุด เช่น จัดทำระบบข้อมูลบุคลากร การใช้ดิจิทัลในการวิเคราะห์ปฏิบัติงานที่ส่งเสริม ความก้าวหน้าของบุคลากร จัดทำ แผนการพัฒนา การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม และการประเมินทักษะด้าน เทคโนโลยีดิจิทัลแก่บุคลากร เป็นต้น

4. ด้านการบริหารงานทั่วไป มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการดำเนินงานธุรการ และ มีการ พัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการประชาสัมพันธ์งานเกี่ยวกับสถานศึกษาเพื่อให้ครู นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน เข้าถึง ได้ง่ายและมีความหลากหลายน่าสนใจ เช่น การใช้งานเว็บเบราว์เซอร์ การวิเคราะห์ข้อมูลของ องค์กรเพื่อ เปรียบเทียบกับหน่วยงานอื่น การแปลงข้อมูลของหน่วยงานไปสู่รูปแบบมาตรฐานเพื่อใช้ในการ เชื่อมโยงของข้อมูล ระหว่างหน่วยงานในการแลกเปลี่ยนข้อมูล การใช้ธุรกรรม อิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น

(กัญญาวีร์ สมนึก และคณะ, 2566)

2.3 การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีการบริหารสถานศึกษา

1. ระบบสารสนเทศเพื่อการบริหาร มีการกำหนดขอบข่ายของสารสนเทศที่ต้องการให้ชัดเจน การสร้าง สารสนเทศอย่างเป็นระบบ การทำข้อตกลงในการเชื่อมโยงสารสนเทศกับหน่วยงานอื่น มีการเตรียมการสร้าง

สารสนเทศที่ต้องใช้ร่วมกับหน่วยงานอื่น และการนำเครื่องมือ นวัตกรรม หรือเทคโนโลยีสารสนเทศที่เหมาะสม และทันสมัยเข้ามาช่วยในการประมวลผลสารสนเทศ

2. แพลตฟอร์มการเรียนรู้ดิจิทัล ปัจจุบันมีการจัดการเรียนรู้ ผ่านดิจิทัลแพลตฟอร์มอย่างแพร่หลาย ทำให้เกิดการเรียนรู้ผ่านดิจิทัลแพลตฟอร์มด้วยรูปแบบและวิธีการต่าง ๆ สอดคล้องตามนโยบายด้านการศึกษา ของรัฐบาลที่มุ่งเตรียมคนไทยให้มีทักษะในศตวรรษที่ 21 โดยสร้างแพลตฟอร์มการเรียนรู้ใหม่ในระบบดิจิทัล และสอดคล้องตามเป้าหมายการพัฒนาผู้เรียน และเป้าหมายการจัดการศึกษาด้านการตอบโต้ภัย ตามบริบทที่เปลี่ยนแปลง และพัฒนาประสิทธิภาพการจัดการศึกษาตามแผนศึกษาแห่งชาติพ.ศ.2560- 2579 ที่ส่งเสริมสนับสนุนให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

3. ระบบการจัดการทรัพยากรองค์กร โดยการนำเอาเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามา ประยุกต์ใช้และการเชื่อมโยงเทคโนโลยีการศึกษาและนวัตกรรม ให้ส่งเสริมและกำหนดเป็นทิศทางรูปแบบ การจัดการเรียนการสอน หรือกิจกรรมที่ใช้ช่องทางการสื่อสารด้าน เทคโนโลยีและองค์ความรู้ที่ต้องนำ นวัตกรรมในรูปแบบต่างๆ เข้ามา มีบทบาทในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในทุกช่วงวัย เช่น การใช้เทคโนโลยีในการเรียนการสอน การใช้เทคโนโลยีด้านการสื่อสาร การใช้เทคโนโลยีในจัดเก็บข้อมูล เป็นต้น การพัฒนาการศึกษาที่ใช้เทคโนโลยีเข้ามามีส่วนร่วมในการขับเคลื่อน ระบบการศึกษาระดับประเทศและการพัฒนาคุณภาพชีวิตในสังคมยุคดิจิทัล เพื่อยกระดับของโครงสร้างการ ปฏิรูปสังคมไทยให้เท่าเทียมกับประเทศที่กำลังพัฒนาในอาเซียนและเป็นผู้นำทางด้าน นวัตกรรมใหม่ๆ ในการ พัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดียิ่งขึ้น (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2565) (พัชรา คะ ประสิทธิ์ และ ศักดิ์ไทย สุรกิจบวร, 2566)

2.4 กลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาดิจิทัล

1. การวางแผนกลยุทธ์ กำหนดกลยุทธ์การแปลงเป็นดิจิทัลอย่างยั่งยืนและวิสัยทัศน์ ด้านดิจิทัล จัดลำดับความสำคัญของการมุ่งเน้นเชิงกลยุทธ์ ในการดำเนินโครงการดิจิทัลและด้วยเหตุนี้ จึงรับประกันความสามารถในการแข่งขันและการพัฒนาธุรกิจ พัฒนารูปแบบธุรกิจดิจิทัลใหม่ เตรียมแผนงานการเปลี่ยนแปลงทางดิจิทัล

2. การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัล หลีกเลี่ยงโครงสร้างแบบดั้งเดิม ใช้โครงสร้างองค์กรที่ยืดหยุ่นและคล่องตัว ตั้งเป้าสำหรับกระบวนการทางการศึกษาในระดับสูง ในรูปแบบดิจิทัล

3. การพัฒนาบุคลากรด้านดิจิทัล มีการพัฒนา ความรู้ ความเข้าใจในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลของบุคลากร มีการพัฒนาทักษะ สมรรถนะ เทคโนโลยีดิจิทัล การสร้างเจตคติที่ดีของบุคลากรเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัล (ธีระ รุญเจริญ และ สมบูรณ์ บุรศิริรักษ์, 2567)

2.5 คุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล

ผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล จำเป็นต้องมีความรู้ ความเข้าใจ และทักษะในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการ และการจัดการเรียนรู้ ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ดังนั้นคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัลจึงควรเป็น ดังต่อไปนี้

1. ด้านวิสัยทัศน์ หรือ Visionary Leadership หมายถึง องค์ประกอบที่ใช้กำหนดคุณลักษณะภาวะผู้นำ เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาวะผู้นำเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร ในด้านวิสัยทัศน์นี้ ผู้นำต้องมีคุณลักษณะของการกระตุ้นให้เกิดการผสมผสานวิสัยทัศน์สำหรับใช้งาน เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ ให้เข้ากับการสนับสนุนส่งเสริมให้เกิดบรรยากาศ และสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน ที่เอื้อต่อการนำวิสัยทัศน์สู่ความเป็นจริง โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร เป็นองค์ประกอบสำคัญ

2. ด้านวัฒนธรรมการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 หรือ Digital-Age Learning Culture หมายถึง กรอบงาน บูรณาการภายใต้เครือข่ายดิจิทัลของสถานศึกษา โดยมีโครงสร้างพื้นฐานอันประกอบด้วย ศูนย์ข้อมูล เครื่องคอมพิวเตอร์ เครือข่ายคอมพิวเตอร์ อุปกรณ์จัดการฐานข้อมูล และระบบการกำกับดูแลในเทคโนโลยีสารสนเทศ และบนอินเทอร์เน็ต ซอฟต์แวร์ และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง แม้โครงสร้างพื้นฐานหลักจะล้วนเป็นฮาร์ดแวร์ ทว่า หัวใจสำคัญก็คือการสร้าง “วัฒนธรรมองค์กร” เพื่อปลูกจิตสำนึกทางเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร ให้กับสมาชิกทุกคนในสถานศึกษา

3. ด้านความเป็นเลิศทางวิชาชีพ หรือ Excellence in Professional Practice หมายถึง การควบคุม กำกับ ดูแล และอำนวยความสะดวกทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร เพื่อการบริหารจัดการกระบวนการเรียนรู้ให้สามารถรองรับต่อการขยาย หรือการปรับเปลี่ยนในอนาคต เนื่องจากสภาพแวดล้อม มีการเปลี่ยนแปลง อย่างรวดเร็ว สถานศึกษายุคใหม่จำเป็นต้องปรับขยายเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร เพื่อรองรับต่อการเปลี่ยนแปลงในอนาคตด้วย

4. ด้านการปรับปรุงระบบงาน หรือ Innovation and Change หมายถึง การพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร และสร้างเครือข่ายทรัพยากรการเรียนรู้ให้มีความเข้มแข็ง สามารถใช้ทรัพยากรการศึกษาาร่วมกันได้ เช่น ทรัพยากรบุคคล ทรัพยากรสถานที่ และวัสดุอุปกรณ์ ทรัพยากรด้านนวัตกรรม ฯลฯ

5. ด้านความเป็นพลเมืองยุคดิจิทัล หรือ Digital Citizenship หมายถึง การที่ผู้บริหารสามารถใช้ เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร อย่างสม่ำเสมอ และมีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นคุณลักษณะเบื้องต้นของการเป็น พลเมืองในยุคดิจิทัล สำหรับการเก็บรวบรวม วิเคราะห์ สังเคราะห์ และเชื่อมโยงสู่การสร้างข้อสรุป ตลอดจนการ ประเมินคุณภาพของเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร ที่ใช้ในสถานศึกษา

6. ด้านความรู้ที่เหมาะสมและความก้าวหน้าในวิชาชีพ หรือ Content Knowledge and Professional Growth หมายถึง การที่ผู้บริหารมีความรู้ความเข้าใจกฎหมายเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารในบริบทต่างๆ ที่เกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร เช่น การสร้างความเสมอภาคในการเข้าถึง การส่งเสริม และบังคับใช้มาตรการเกี่ยวกับความปลอดภัย การสนับสนุน และจัดให้เกิดสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงานที่ปลอดภัยในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร เป็นต้น

คุณลักษณะเหล่านี้ ล้วนส่งผลต่อ “ภาวะผู้นำ ICT” (ICT Leadership) หรือ “ภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร” หรือ Information and Communication Technology Leadership ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญ ในการขับเคลื่อน และพัฒนา (เอกชัย กี่สุขพันธ์, 2559)

2.6 คุณลักษณะของครูในยุคดิจิทัล

ครูยุคใหม่ ต้องก้าวทันโลกที่เปลี่ยนแปลง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การเข้ามาของเทคโนโลยีดิจิทัล ซึ่งมีบทบาทสำคัญต่อการศึกษา ครูจึงต้องมีคุณลักษณะ ดังต่อไปนี้ มีคุณลักษณะเชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยี ครูยุคดิจิทัล ต้องมีความรู้ ความเข้าใจ และทักษะ ในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน เช่น การใช้ สื่อการเรียนรู้ออนไลน์ การสร้าง E-portfolio การจัดการเรียนรู้ผ่าน Learning Management System (LMS) และการใช้ Social Media มีคุณลักษณะใฝ่เรียนรู้ ครูต้องเป็น "ผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต" (Lifelong Learner) ติดตามความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี และพัฒนาตนเอง อย่างต่อเนื่อง เพื่อนำความรู้ และทักษะใหม่ๆ มาพัฒนาการเรียนการสอน มีคุณลักษณะที่ดีในการจัดการเรียนรู้ ครูต้องสามารถออกแบบ และจัดการเรียนรู้ ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยใช้เทคโนโลยี เป็นเครื่องมือ ในการสร้าง แรงจูงใจ ส่งเสริม การเรียนรู้แบบ Active Learning และ การเรียนรู้ร่วมกัน มีคุณลักษณะที่ดีในการใช้แหล่งเรียนรู้ ครูต้องสามารถใช้ "แหล่งเรียนรู้" ในโลกดิจิทัล ได้อย่างหลากหลาย เช่น ฐานข้อมูลออนไลน์ บทเรียนออนไลน์ และ Open Educational Resources (OER) เพื่อพัฒนาตนเอง และผู้เรียน มีคุณลักษณะที่ดีในการบูรณาการ ครูต้องสามารถนำข้อมูล และความรู้ จากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ มา "บูรณาการ" และ "ประยุกต์ใช้" ในการจัดการเรียนการสอน ให้เกิดประโยชน์สูงสุด (สุชนา โกมลวานี, 2563)

2.7 คุณลักษณะของผู้เรียนในยุคดิจิทัล

ผู้เรียนยุคใหม่ เติบโตมาพร้อมกับเทคโนโลยีดิจิทัล การเรียนรู้จึงไม่จำกัดอยู่แค่ในห้องเรียน แต่สามารถเข้าถึงข้อมูลได้อย่างหลากหลาย จากทั่วทุกมุมโลก ดังนั้น ผู้เรียนในยุคดิจิทัล จึงต้องมีคุณลักษณะ ดังต่อไปนี้ มีความเชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยี ผู้เรียนต้องมีความรู้ ความเข้าใจ และทักษะ ในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล อย่างเหมาะสม เช่น การใช้คอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต และ Social Media มีความรู้เท่าทันสื่อ ผู้เรียนต้อง "รู้เท่าทันสื่อ" (Media Literacy) สามารถวิเคราะห์ ประเมิน และเลือกใช้ข้อมูล จากแหล่งต่างๆ ได้อย่างถูกต้อง มีคุณลักษณะใฝ่เรียนรู้ ผู้เรียนต้องมี "ทักษะการเรียนรู้" ในศตวรรษที่ 21 เช่น ทักษะการคิดวิเคราะห์ ทักษะการแก้ปัญหา ทักษะการสื่อสาร และทักษะการทำงานร่วมกัน มีทักษะสืบค้นข้อมูล ผู้เรียนต้อง "ค้นคว้าหาความรู้" จากแหล่งข้อมูลต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น การใช้ Search Engine การเข้าถึงฐานข้อมูล และการใช้ Social Media มีทักษะการสื่อสาร ผู้เรียนต้อง "สื่อสาร" โดยใช้เทคโนโลยี ได้อย่างเหมาะสม เช่น การใช้ Email การสนทนาผ่าน Chat และการ Video Conference การมีส่วนร่วม ผู้เรียนต้อง "มีส่วนร่วม" ในชุมชนออนไลน์ อย่างสร้างสรรค์ และรับผิดชอบ เช่น การแบ่งปันความรู้ การแสดงความคิดเห็น และการร่วมกิจกรรม ผู้เรียนมีความรับผิดชอบ ผู้เรียนต้อง "ตระหนัก" ถึง "ความรับผิดชอบต่อ" ในการใช้เทคโนโลยี เช่น การเคารพสิทธิส่วนบุคคล การไม่ละเมิด

ลิขสิทธิ์ และ การใช้ Social Media อย่างมีสติ ผู้เรียนยุคดิจิทัล จึงต้องเป็น "ผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต" ที่พร้อมรับ "ความเปลี่ยนแปลง" "ปรับตัว" และ "ใช้ประโยชน์" จากเทคโนโลยี เพื่อพัฒนาตนเอง และสังคม อย่างยั่งยืน (ศักดิ์ดนัย วิจารณ์สรณมย์, 2563)

2.8 แนวทางการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล

การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล จำเป็นต้องนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร มาประยุกต์ใช้ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ และประสิทธิผล ของการจัดการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การจัดการเรียนรู้ ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญ ผู้บริหารสถานศึกษา จึงต้องให้ความสำคัญ และสนับสนุน การใช้เทคโนโลยี เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา ในศตวรรษที่ 21 โดยยึดหลักธรรมาภิบาล (สุภัทรศักดิ์ คำสาบารณ, 2563) โดยมีแนวทางพอสังเขป ดังนี้

1. การบริหารการเปลี่ยนแปลง

การบริหารการเปลี่ยนแปลงในสถานศึกษายุคดิจิทัล เป็นกระบวนการที่สำคัญอย่างยิ่ง ในการนำพาองค์กร ให้ก้าวทันความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี และตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียน ในยุคปัจจุบัน ซึ่งมี "ประเด็นสำคัญ" ดังนี้

1.1 การกำหนดนโยบายและการสนับสนุน ผู้บริหารสถานศึกษา ต้องกำหนดนโยบาย ที่ชัดเจน ในการนำ ICT มาใช้ เพื่อพัฒนาการศึกษา เช่น นโยบายการใช้ e-Learning นโยบาย BYOD (Bring Your Own Device) และนโยบายการใช้ Social Media นอกจากนี้ ต้องจัดสรรงบประมาณ และทรัพยากร อย่างเพียงพอ เพื่อสนับสนุน การนำ ICT มาใช้ เช่น การจัดหาอุปกรณ์ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และการจัดอบรมบุคลากร

1.2 การเสริมสร้างพัฒนาภาวะผู้นำ ผู้บริหารสถานศึกษา ต้องเป็น "ผู้นำการเปลี่ยนแปลง" (Change Leader) ที่มีวิสัยทัศน์ และความมุ่งมั่น ในการนำ ICT มาใช้ เพื่อพัฒนาการศึกษา ผู้บริหาร ต้องมีภาวะผู้นำ ในการสร้างความเข้าใจ แรงบันดาลใจให้กับบุคลากร ส่งเสริม และสนับสนุน ให้บุคลากร พัฒนาตนเอง และสร้าง วัฒนธรรม ที่เปิดกว้าง ต่อการเรียนรู้ และการเปลี่ยนแปลง

1.3 การสร้างวัฒนธรรมสถานศึกษาที่เอื้อต่อการเปลี่ยนแปลง การสร้างวัฒนธรรม ที่เอื้อต่อการเปลี่ยนแปลง เป็น "รากฐาน" ที่สำคัญ ในการนำ ICT มาใช้ ผู้บริหาร ต้องสร้างบรรยากาศ ที่ส่งเสริมการทำงาน ร่วมกัน (Collaboration) เปิดกว้าง ต่อความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ ส่งเสริมการเรียนรู้ และการทดลองสิ่งใหม่ๆ ยอมรับ และเรียนรู้จากความผิดพลาด

1.4 การส่งเสริมให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ผู้บริหารต้อง ส่งเสริมให้ครู และบุคลากรสร้าง "ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ" (Professional Learning Community: PLC) เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ประสบการณ์ และความรู้ เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอน และเพื่อแก้ไขปัญหา และ พัฒนา ร่วมกัน

1.5 การจัดการความรู้ในสถานศึกษา ผู้บริหารต้องส่งเสริมให้มีการ จัดการความรู้ (Knowledge Management) ในสถานศึกษา โดยสร้างระบบการจัดเก็บ แแบ่งปันความรู้ ส่งเสริมให้บุคลากร สร้างองค์ความรู้ใหม่ๆ และนำความรู้ มาใช้ประโยชน์ในการพัฒนา

1.6 การทำงานเป็นเครือข่าย ผู้บริหารต้องสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ เช่น สถาบันการศึกษาหน่วยงานภาครัฐ เอกชนและชุมชน เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ทรัพยากร และประสบการณ์

การบริหารการเปลี่ยนแปลง เป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องและท้าทาย ผู้บริหารต้องมีความมุ่งมั่น อดทน และปรับตัว ให้เข้ากับสถานการณ์อยู่เสมอ เพื่อนำพาองค์กรสู่ความสำเร็จในยุคดิจิทัล (กฤษฎา บัวดก, 2564)

2. การบริหารเทคโนโลยี

การบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เป็นอีกหนึ่งกุญแจสำคัญในการพัฒนา และยกระดับคุณภาพการศึกษา ในยุคดิจิทัล ผู้บริหารสถานศึกษา จึงต้องมีความรู้ ความเข้าใจ และทักษะ ในการบริหารจัดการเทคโนโลยี อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีประเด็นสำคัญ ดังนี้

2.1 การยอมรับเทคโนโลยีและการเปลี่ยนแปลง ผู้บริหารสถานศึกษา ต้องเป็นผู้นำในการสร้างความตระหนักและทัศนคติเชิงบวก เกี่ยวกับเทคโนโลยี ให้กับบุคลากรและผู้เรียน มีการสื่อสารให้บุคลากรเข้าใจถึงความสำคัญและประโยชน์ของเทคโนโลยีต่อการศึกษา เปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและวางแผนเกี่ยวกับการนำเทคโนโลยีมาใช้ ส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรพัฒนาตนเอง ด้านเทคโนโลยีอย่างต่อเนื่อง สร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ การทดลองและการใช้เทคโนโลยี

2.2 การเข้าถึงเทคโนโลยี ผู้บริหารต้องจัดหาและพัฒนา ทรัพยากรด้าน ICT ให้บุคลากรและผู้เรียนสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ จากเทคโนโลยีได้อย่างเท่าเทียมและมีประสิทธิภาพ มีพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน เช่น อินเทอร์เน็ตความเร็วสูง เครือข่ายไร้สาย (Wi-Fi) ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ และอุปกรณ์ต่างๆ จัดหาซอฟต์แวร์ และแอปพลิเคชัน ที่จำเป็น เช่น ระบบจัดการเรียนรู้ (LMS) เครื่องมือสร้างสื่อการสอน และโปรแกรมสำนักงาน และยังให้การสนับสนุน ด้านเทคนิค และการบำรุงรักษา อย่างต่อเนื่อง

2.3 การเสริมสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ด้วยเทคโนโลยี ผู้บริหารต้องส่งเสริมให้เกิดวัฒนธรรมการเรียนรู้ที่ใช้เทคโนโลยี เป็นเครื่องมือ สนับสนุนให้ครู ใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน เช่น การสอนแบบ e-Learning การใช้สื่อออนไลน์ และ Active Learning สนับสนุนให้ครูใช้เทคโนโลยีในการพัฒนาตนเอง เช่น การเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ออนไลน์ การเข้าร่วมอบรมออนไลน์ และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ สนับสนุนให้ครูและนักเรียนใช้เทคโนโลยีในการสร้างสรรค์ผลงาน เช่น การสร้างสื่อการเรียนรู้ การทำโครงงาน และการนำเสนอผลงาน

2.4 การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนการสอนของครูและการศึกษาค้นคว้าของผู้เรียน ผู้บริหารต้องส่งเสริมให้ครูและนักเรียนใช้เทคโนโลยีในการเรียนรู้และการทำงาน มีการฝึกฝนให้ผู้เรียนสามารถค้นคว้าหาความรู้จากแหล่งข้อมูลต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งเสริมให้ครูและนักเรียนใช้เทคโนโลยีในการสื่อสารและ

ทำงานร่วมกัน สนับสนุนให้ครูและนักเรียนใช้เทคโนโลยีในการสร้างสรรค์ผลงาน (ไชยา ภาวะบุตร, 2563) (Jakkrit Siririn, 2020)

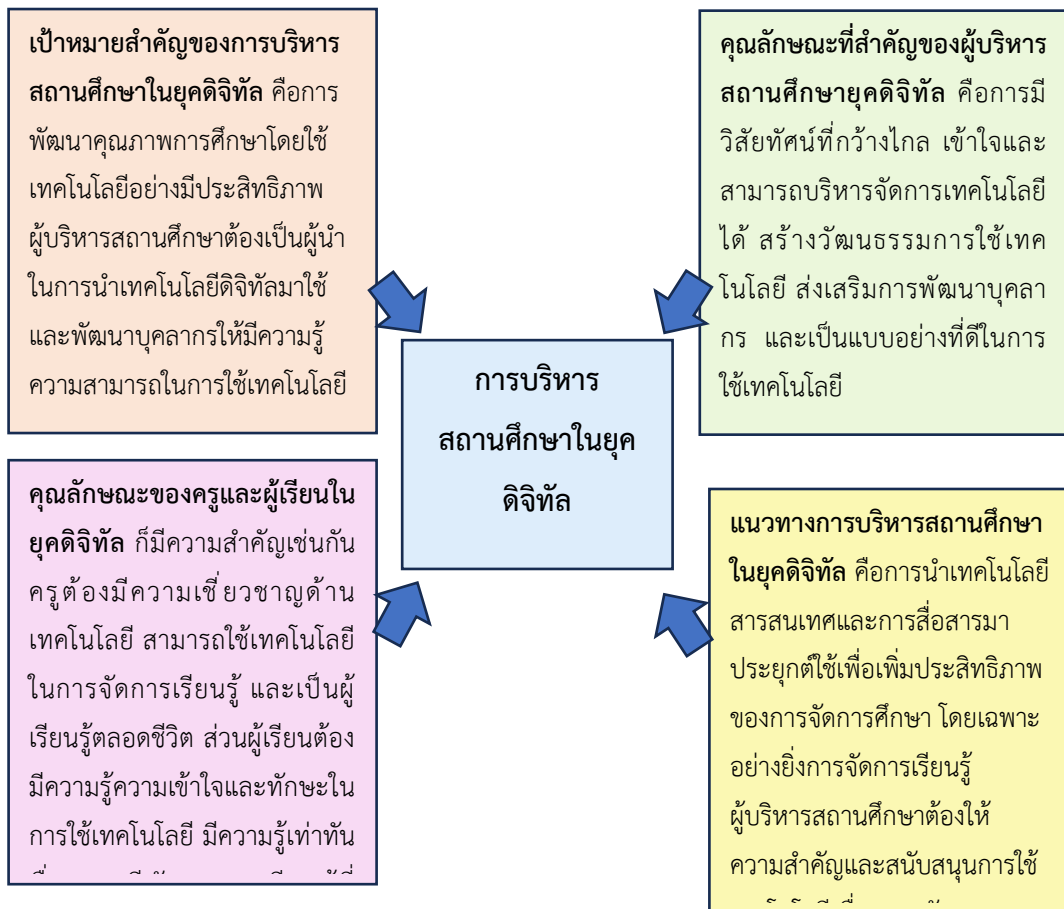
การบริหารเทคโนโลยี จึงเป็นภารกิจที่สำคัญของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ซึ่งต้องอาศัยความมุ่งมั่น ความเข้าใจและการปรับตัวอยู่เสมอ เพื่อนำพาองค์กรไปสู่ความสำเร็จในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

3. สรุป

โลกในปัจจุบันกำลังหมุนไปข้างหน้าอย่างรวดเร็วด้วยแรงขับเคลื่อนของเทคโนโลยีดิจิทัล การเปลี่ยนแปลงนี้ ส่งผลกระทบต่อทุกภาคส่วน รวมถึง วงการศึกษา ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนาคนและประเทศ ดังที่ อนันต์ วรดิพงษ์ (2560) กล่าวว่า ยุคดิจิทัลเป็นกระแสหลักของโลก การไม่ปรับตัวหรือยึดติดกับกรอบเดิมๆ จะทำให้การศึกษาไทยล้าหลัง และไม่สามารถพัฒนาไปพร้อมกับโลกได้

ดังนั้น การศึกษาไทยจึงต้องปรับตัวและนำดิจิทัลมาใช้ในการบริหารจัดการและการจัดการเรียนการสอน อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะและความรู้ที่จำเป็น ในการดำรงชีวิตและการทำงาน ในโลกยุคดิจิทัลในการบริหารจัดการมีการใช้ระบบสารสนเทศเพื่อบริหารจัดการข้อมูล ทรัพยากร และบุคลากร อย่างมีประสิทธิภาพ ในการจัดการเรียนการสอนมีการใช้เทคโนโลยี เช่น e-Learning, MOOCs, และสื่อการเรียนรู้ออนไลน์ เพื่อส่งเสริม การเรียนรู้แบบ Active Learning และ Personalized Learning ในการการสร้างคลังสื่อดิจิทัล มีการสร้างแหล่งเรียนรู้ออนไลน์ ที่ผู้เรียนสามารถเข้าถึงได้ทุกที่ ทุกเวลา การศึกษาไทยต้องไม่หยุดนิ่ง และก้าวไปข้างหน้า พร้อมกับเทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อสร้างคนไทยยุคใหม่ ที่มีคุณภาพและศักยภาพในการพัฒนาประเทศต่อไป

4. องค์ความรู้ใหม่

ภาพที่ 1: องค์ความรู้ใหม่ของการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล

เอกสารอ้างอิง

- กฤษฎา บัวดก. (2564). สภาพการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษายุคดิจิทัลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ, 15(3), 234- 251.
- กัญญาวิรี์ สมนึก และคณะ. (2566). รูปแบบการบริหารสถานศึกษาดิจิทัลสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วารสารบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยศิลปากร, 13(2), 156-170.
- ไชยา ภาวะบุตร. (2563). รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล. JOURNAL OF EDUCATIONAL ADMINISTRATION AND LEADERSHIP, 9(33), October-December 2020
- ธีระ รุญเจริญ และ สมบูรณ์ บุศิริรักษ์. (2567). กลยุทธ์การบริหารการเปลี่ยนแปลงสู่สถานศึกษาดิจิทัล. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร, 26(1), 78-92.
- พัชรา คะประสิทธิ์ และ ศักดิ์ไทย สุรกิจบวร. (2566). รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะดิจิทัลสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา. วารสารบริหารการศึกษา มศว, 19(2), 112-127.
- มลฤดี เฟื่องสง่า และ มัทนา วังถนอมศักดิ์. (2566). การบริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล. วารสารวิชาการศึกษาศาสตร์ ศรีนครินทรวิโรฒ, 24(2), 162- 175.
- ศักดิ์ดนัย โรจน์สรานุรมย์. (2563). สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษาตามแนวคิดความฉลาดรู้ทางดิจิทัลของนักเรียน. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยการ จัดการและเทคโนโลยีอีสเทิร์น .
- สุชนา โกมลวานี. (2563). องค์ประกอบของภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 23. ในการประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษาแห่งชาติ ครั้งที่ 21; 27 มีนาคม 2563; ขอนแก่น. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สุภัทรศักดิ์ คำสามารถ. (2563). แนวทางการบริหารการศึกษาในยุคดิจิทัลดิสรพ์ขึ้น. Journal of Modern Learning Development.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2565). รูปแบบการจัดการเรียนรู้ผ่านดิจิทัลแพลตฟอร์มโดยมีส่วนร่วมของภาคเอกชน. (พิมพ์ครั้งที่ 1). นนทบุรี: บริษัท 21 เซ็นจูรี จำกัด.
- อนันต์ วรดิพงษ์. (2560). อนาคตภาพดิจิทัลเพื่อการศึกษาสำหรับการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ ปรัชญาดุขฎิบัณฑิต สาขาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี พระจอมเกล้าพระนครเหนือ.

เอกชัย กี่สุขพันธ์. (2559). การบริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล (School Management in Digital Era).

[ออนไลน์] สืบค้นจาก <https://www.trueplookpanya.com/education/content/52232>

Jakkrit Siririn. (2020). ICT Leadership ภาวะผู้นำยุค 5G. [ออนไลน์] สืบค้นจาก

<https://www.salika.co/2020/11/10/ict-leadership-5g/>.

ซอฟต์แวร์กับการพัฒนาการศึกษาในศตวรรษที่ 21

SOFT POWER AND EDUCATION DEVELOPMENT IN THE 21ST CENTURY

พระอธิการรัฐวุฒิ สิริจันโท/ศรีจันทร์

Pra Adikarn Nutthawut Siricando/Srichan

ชนัดดา สุตชาวี

Chanudda Sudcharee

พิกุล มีมานะ

Pikul Meemana

วิทยาลัยสงฆ์ร้อยเอ็ด มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

RoiEt Buddhist College Mahachulalongkornrajavidyalaya University

E-mail: Nudda27@gmail.com

บทคัดย่อ

การพัฒนาการศึกษาไทยให้มีคุณภาพและยั่งยืนต้องมีแนวทางที่ชัดเจน โดยมุ่งเน้นทักษะพื้นฐาน 3R และทักษะสำคัญ 8C เพื่อเตรียมผู้เรียนให้พร้อมสำหรับทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 เป้าหมายคือการศึกษาที่ทั่วถึง เท่าเทียม และมีมาตรฐาน สามารถพัฒนาศักยภาพของตนเองได้อย่างเต็มที่ โดยการนำ ซอฟต์แวร์ มาบูรณาการเข้ากับการศึกษานั้น จะช่วยส่งเสริมการเผยแพร่ สืบต่อค่านิยม และวัฒนธรรมอันดีงาม พลังของซอฟต์แวร์เกิดจากการถ่ายทอดความรู้ผ่านการศึกษาอย่างเป็นระบบ ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและความคิดของผู้คน การใช้ซอฟต์แวร์เป็นเครื่องมือในการพัฒนาการศึกษา จะช่วยบ่มเพาะให้ผู้เรียนพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง เรียนรู้ตลอดชีวิต และเป็นพลเมืองโลกแห่งศตวรรษที่ 21 ที่เพียบพร้อมด้วยความรู้ ทักษะ และคุณธรรม จริยธรรม แสดงออกถึงความโดดเด่นทางศิลปกรรม ควบคู่ไปกับการรักษาและสืบทอดความเจริญรุ่งเรืองของประเทศไทยผ่านการศึกษาได้อย่างยั่งยืน นอกจากนี้ การบูรณาการ ซอฟต์แวร์ กับการศึกษาจะช่วยเผยแพร่ วัฒนธรรม ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต และพัฒนาผู้เรียนให้เป็นพลเมืองโลกที่มีคุณธรรม ความรู้ และทักษะที่จำเป็น ยกระดับคุณภาพการศึกษาไทยให้ยั่งยืนและแข่งขันได้ในอนาคต

คำสำคัญ: ซอฟต์แวร์; การพัฒนาการศึกษา; ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21

Abstract

Thai educational development to be of high quality and sustainable requires a clear approach, focusing on the 3Rs foundational skills and the 8Cs essential skills to prepare

learners for the 21st century skills. The goal is inclusive, equitable, and standardized education that enables individuals to fully develop their potential. Integrating soft power into education will help promote and perpetuate positive values and culture. The power of soft power stems from the systematic transmission of knowledge through education, leading to changes in people's behavior and mindset. Using soft power as a tool for educational development will help nurture learners to continuously develop themselves, learn lifelong, and become global citizens of the 21st century who are equipped with knowledge, skills, and ethics. Demonstrating moral excellence, coupled with preserving and perpetuating the nation's prosperity through education, can be achieved sustainably. Furthermore, integrating soft power with education will help disseminate culture, promote lifelong learning, and develop learners into global citizens with the necessary ethics, knowledge, and skills. This will elevate the quality of Thai education to be sustainable and competitive in the future.

Keywords: soft power; educational development; 21st century skills

1. บทนำ

ในยุคปัจจุบัน การเปลี่ยนแปลงอย่างพลิกผันของโลกส่งผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญต่อระบบสังคมและวิถีชีวิตของมนุษย์ ท่ามกลางความท้าทายที่ไม่อาจคาดเดาได้ สภาวะที่เรียกว่า "VUCA World" ได้กลายเป็นประเด็นที่ผู้นำทั่วโลก ทั้งในระดับประเทศและองค์กร จำเป็นต้องทำความเข้าใจและเตรียมรับมือกับ "โลกแห่งความผันผวน" อย่างรอบด้าน โดย VUCA ประกอบด้วยมิติสำคัญ 4 ประการ ได้แก่ V - Volatility สะท้อนถึงความผันผวนที่เกิดขึ้นอย่างฉับพลันและคาดการณ์ได้ยาก U - Uncertainty แสดงถึงความไม่แน่นอนที่แทรกซึมในทุกมิติของสังคม C - Complexity สะท้อนความซับซ้อนที่ต้องพิจารณาหลากหลายปัจจัยในการตัดสินใจ และ A - Ambiguity บ่งชี้ถึงความคลุมเครือที่ยากจะคาดเดาผลลัพธ์ได้อย่างชัดเจน (ธัญพิมล วสียงกูรและจารุวรรณ พลอยดวงรัตน์, 2565) ในบริบทของประเทศไทย การกำหนดยุทธศาสตร์ชาติได้ให้ความสำคัญกับการสร้างความมั่นคงและความผาสุกของประชาชน โดยมุ่งเน้นการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมให้เกิดความสงบและปลอดภัย พร้อมทั้งผลักดันการพัฒนาในหลากหลายมิติ ทั้งด้านทรัพยากรมนุษย์ เทคโนโลยี นวัตกรรม และเครื่องมือต่างๆ เพื่อเสริมสร้างความพร้อมในการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงและภัยคุกคามทุกรูปแบบ (ยุทธศาสตร์ชาติ, 2561) การศึกษานับเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศ โดยครอบคลุมองค์ประกอบสำคัญทั้งด้านหลักสูตร กระบวนการจัดการเรียนรู้ บุคลากรทางการศึกษา การพัฒนาสภาพแวดล้อม และระบบการประเมินผล ซึ่งล้วนมีส่วนสำคัญในการหล่อหลอมผู้เรียนให้มีศักยภาพ ท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลงนี้ "ซอฟต์แวร์เวอร์"

(Soft Power) ได้ก้าวขึ้นมาเป็นเครื่องมือทรงพลังที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาสังคมและการศึกษา ผ่านการสร้างแรงดึงดูดและความประทับใจ แทนที่การใช้อำนาจบังคับ

ซอฟต์แวร์ได้แสดงให้เห็นถึงพลังอันนุ่มนวลแต่ทรงประสิทธิภาพในการส่งผ่านวัฒนธรรม แนวคิด และนโยบายต่างๆ แม้จะดูเหมือนอ่อนโยนเมื่อเทียบกับอำนาจทางทหาร (Hard Power) แต่กลับสามารถสร้างผลกระทบในวงกว้างและยั่งยืน โดยเฉพาะในยุคโลกาภิวัตน์ที่การสื่อสารมีความก้าวหน้าอย่างก้าวกระโดด ผู้นำในทุกระดับจึงจำเป็นต้องเสริมสร้างพลังของซอฟต์แวร์ ผ่านการสร้างความเข้าใจในมิติทางวัฒนธรรม ประเพณี และการดำเนินนโยบายต่างๆ (ชำนาญ จันทร์เรือง, 2564) การพัฒนาประเทศในยุคแห่งความผันผวนนี้ จำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการยกระดับการศึกษาควบคู่กันไป การก้าวสู่การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษใหม่ต้องอาศัยความเข้าใจในพลวัตของการเปลี่ยนแปลงอย่างรอบด้าน ผ่านกระบวนการวิเคราะห์และสังเคราะห์ เพื่อพัฒนาเครื่องมือและวิธีการที่มีประสิทธิภาพ ลดทอนข้อจำกัดด้านเวลาและทรัพยากร พร้อมทั้งเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงาน การเข้าใจบริบทของยุคสมัยและการเลือกใช้เครื่องมือที่เหมาะสมจะนำไปสู่การพัฒนาการศึกษาที่ตอบโจทย์ความต้องการของสังคม โดยในลำดับต่อไปจะเป็นการอภิปรายเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการศึกษาตามเป้าประสงค์ต่างๆ ทักษะที่จำเป็นสำหรับผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 และบทบาทของซอฟต์แวร์ในการขับเคลื่อนการพัฒนาในมิติต่างๆ

2. เนื้อหา

2.1 การพัฒนาการศึกษา

การศึกษาถือเป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ สังคม และประเทศชาติ โดยมีบทบาทสำคัญในการหล่อหลอมและพัฒนาศักยภาพของประชากรให้มีความพร้อมในการขับเคลื่อนประเทศ การศึกษาไม่เพียงแต่ส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาดตนเองของปัจเจกบุคคล แต่ยังเป็นเครื่องมือสำคัญในการกำหนดทิศทางและอนาคตของประเทศ การพัฒนาการศึกษาในประเทศไทยได้ให้ความสำคัญกับการวางรากฐานที่มั่นคงผ่านการพัฒนากฎหมาย นโยบาย แผนการศึกษา และหลักสูตรที่มุ่งเน้นการสร้างพลเมืองที่มีคุณภาพ โดยคำนึงถึงบริบทและสถานการณ์ของประเทศในแต่ละยุคสมัย มุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนมีความรู้ ทักษะ และเจตคติที่เหมาะสม เข้าใจสิทธิและหน้าที่ของตนเองและผู้อื่น แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 ได้กำหนดวิสัยทัศน์ที่มุ่งให้คนไทยทุกคนได้รับการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิต สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข สอดคล้องกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 โดยมีจุดมุ่งหมายสำคัญ 4 ประการ ได้แก่ การพัฒนาระบบการศึกษาที่มีคุณภาพ การพัฒนาพลเมืองที่มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ การสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ และการยกระดับประเทศให้พ้นจากกับดักรายได้ปานกลาง (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

การพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ให้ความสำคัญกับทักษะพื้นฐาน 3R ประกอบด้วย การอ่านออก (Reading) การเขียนได้ (Writing) และการคิดเลขเป็น (Arithmetic) ควบคู่กับทักษะ 8C ซึ่งประกอบด้วย

ทักษะการสร้างสรรค์ ทักษะด้านเทคโนโลยี ทักษะความสัมพันธ์ข้ามวัฒนธรรม ทักษะการสื่อสาร ทักษะการสร้างความร่วมมือ ทักษะการคิดวิเคราะห์และแก้ปัญหา ทักษะการเรียนรู้ต่อเนื่อง และทักษะวิชาชีพเชิงลึก เป้าหมายของการจัดการศึกษาในปัจจุบันมุ่งเน้นการสร้างความสะดวกในการเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพ (Access) การจัดการศึกษาที่มีความเท่าเทียม (Equity) การพัฒนาคุณภาพการศึกษา (Quality) การบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ (Efficiency) และการตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก (Relevancy) ในยุคที่เทคโนโลยีดิจิทัลมีบทบาทสำคัญ การจัดการศึกษาได้มีการปรับเปลี่ยนรูปแบบสู่ระบบออนไลน์มากขึ้น เปิดโอกาสให้ผู้เรียนสามารถเข้าถึงแหล่งความรู้ได้อย่างไร้ขีดจำกัดด้านเวลาและสถานที่ ส่งผลให้รูปแบบการเรียนรู้เปลี่ยนแปลงไปสู่การเรียนรู้ที่มีความยืดหยุ่น สร้างสรรค์ และท้าทายมากขึ้น โดยมุ่งเน้นการพัฒนาทักษะที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตในโลกยุคใหม่ การปรับเปลี่ยนรูปแบบ กระบวนการ และวิธีการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับบริบทที่เปลี่ยนแปลงจึงเป็นสิ่งจำเป็น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะที่จำเป็นสำหรับการเรียนรู้และการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2563)

การพัฒนาการศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดในการขับเคลื่อนการพัฒนาทั้งในระดับองค์กร ประเทศ ไปจนถึงระดับโลก การสร้างทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพนั้น การศึกษา (Education) ถือเป็นรากฐานสำคัญนอกเหนือจากการสร้างความรู้และพัฒนาศักยภาพของบุคคลแล้ว การศึกษายังเป็นตัวกำหนดทิศทางของประเทศ หากประเทศมีการส่งเสริมการศึกษาอย่างถูกทิศทาง ควบคู่ไปกับการวางแผนการผลิตทรัพยากรมนุษย์อย่างมีประสิทธิภาพ ย่อมนำพาประเทศไปสู่ความเจริญก้าวหน้าด้วยต้นทุนทรัพยากรมนุษย์ที่มีศักยภาพ การพัฒนาการศึกษาเริ่มต้นจากการวางรากฐานที่มั่นคงผ่านกฎหมาย นโยบาย แผนการศึกษา และหลักสูตร โดยมีเป้าหมายเพื่อมุ่งเพาะให้เยาวชนเติบโตเป็นพลเมืองดี มีความรู้ ทักษะ และเจตคติที่ดี เคารพสิทธิและหน้าที่ของตนเองและผู้อื่น มีความรับผิดชอบต่อตนเอง ครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ ยึดมั่นในระบอบประชาธิปไตยบนพื้นฐานของความเสมอภาค สุจริต และยุติธรรม ทั้งนี้ เป้าหมายการพัฒนาการศึกษาจะปรับเปลี่ยนไปตามบริบทของสังคมในแต่ละยุคสมัย สำหรับประเทศไทย การนำนโยบายด้านการศึกษาไปสู่การปฏิบัติ จำเป็นต้องกำหนดวิธีการที่ชัดเจน เพื่อให้ผู้ปฏิบัติสามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) จึงเปรียบเสมือนเข็มทิศนำทางและเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนการยกระดับคุณภาพการศึกษา โดยมุ่งหวังให้ “คนไทยทุกคนได้รับการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิต ดำรงชีวิตอย่างเป็นสุข สอดคล้องกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและการเปลี่ยนแปลงของโลกในศตวรรษที่ 21” ภายใต้เป้าหมาย 4 ประการ ได้แก่ 1) พัฒนาระบบและกระบวนการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพ 2) พัฒนาคอนไทยให้เป็นพลเมืองดี มีคุณลักษณะและทักษะที่สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญฯ และ พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ 3) พัฒนาสังคมไทยสู่สังคมแห่งการเรียนรู้และคุณธรรม จริยธรรม รู้รักสามัคคี ร่วมมือกันพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และ 4) นำประเทศไทยก้าวข้ามกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลางและลดความเหลื่อมล้ำภายในประเทศ เพื่อบรรลุเป้าหมายดังกล่าว

การพัฒนาผู้เรียนจึงมุ่งเน้นทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย ทักษะ 3R คือ การอ่านออก (Reading) การเขียนได้ (Writing) และการคิดเลขเป็น (Arithmetic) และ ทักษะ 8C ได้แก่ ทักษะการคิดเชิงวิพากษ์และแก้ปัญหา (Critical Thinking and Problem Solving) ทักษะการสร้างสรรค์และนวัตกรรม (Creativity and Innovation) ทักษะความเข้าใจต่างวัฒนธรรม (Cross-cultural Understanding) ทักษะความร่วมมือ การทำงานเป็นทีม และภาวะผู้นำ (Collaboration, Teamwork and Leadership) ทักษะการสื่อสารสารสนเทศ และรู้เท่าทันสื่อ (Communications, Information, and Media Literacy) ทักษะคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (Computing and ICT Literacy) ทักษะอาชีพและการเรียนรู้ (Career and Learning Skills) และความมีเมตตา กรุณา มีวินัย คุณธรรม จริยธรรม (Compassion) การเข้าถึงแหล่งความรู้และเทคโนโลยีที่สะดวกและรวดเร็วขึ้น ส่งผลให้รูปแบบการเรียนรู้เปลี่ยนแปลงไป การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 จึงเน้นความยืดหยุ่น สร้างสรรค์ ทำหาย และมองปัญหาเป็นโจทย์ ทักษะ 3R เน้น "การเรียนรู้ตลอดชีวิต" (Lifelong Learning) หมายถึง ความรู้ ทักษะ ความสามารถ ทักษะคิด และค่านิยม ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ผ่านการอ่าน การเขียน และการใช้ตัวเลข (กนกพร มาอ้วน, 2564)

ทักษะ 8C ยิ่งทวีความสำคัญในโลกยุคใหม่ ทักษะการสร้างสรรค์ (Creativity Skill) มุ่งเน้นการคิดค้นสิ่งใหม่หรือต่อยอดสิ่งที่มีอยู่ ทักษะทางด้านเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ (Computers Technology Skill) เป็นพื้นฐานสำคัญของเทคโนโลยีและนวัตกรรมต่างๆ ทักษะทางด้านความสัมพันธ์ข้ามวัฒนธรรม (Cross-cultural Relationship Skill) จำเป็นอย่างยิ่งในยุคโลกาภิวัตน์ ทักษะทางการสื่อสาร (Communication Skill) มีความสำคัญในโลกที่ไร้พรมแดน ทักษะในการสร้างความร่วมมือ (Collaboration Skill) ส่งเสริมการทำงานเป็นทีม และแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ ทักษะในการเผชิญวิกฤตและการแก้ปัญหา (Critical Thinking Skill) ช่วยให้สามารถรับมือกับความท้าทายต่างๆ ทักษะการเรียนรู้อย่างไม่หยุดนิ่ง (Continuous Learning Skill) ส่งเสริมให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ และ ทักษะวิชาชีพเชิงลึก (Career in Deep Skill) เน้นการพัฒนาความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) การพัฒนาทักษะเหล่านี้ จำเป็นต้องอาศัยการปรับเปลี่ยนรูปแบบกระบวนการ และวิธีการจัดการศึกษาให้ทันสมัยและสอดคล้องกับผู้เรียน สถานศึกษาต้องวางแผนหลักสูตรโดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ โดยเฉพาะการใช้เทคโนโลยีและสื่อการเรียนการสอนที่เข้าถึงได้ง่าย ดังที่ สามารถ สว่างแจ้ง (2565) เสนอแนวทางการส่งเสริมทักษะในศตวรรษที่ 21 ผ่านกรอบแนวคิดของภาคีเพื่อทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 และ กนกพร มาอ้วน (2564) เน้นย้ำถึงความสำคัญของการปรับตัวของผู้บริหารสถานศึกษาให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21

สรุปได้ว่า การพัฒนาการศึกษา หมายถึง กระบวนการปรับปรุงและยกระดับระบบการศึกษาของไทยให้มีประสิทธิภาพและตอบสนองต่อความต้องการของสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป โดยมีเป้าหมายหลักดังนี้ การสร้างรากฐานที่มั่นคง การพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ การสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ การยกระดับคุณภาพการศึกษา การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ การปรับเปลี่ยนรูปแบบการศึกษา การพัฒนาการศึกษาในบทความนี้มุ่งเน้นการสร้าง

พลเมืองที่มีความรู้ ทักษะ คุณธรรม และความสามารถในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก เพื่อขับเคลื่อนประเทศให้เจริญก้าวหน้าอย่างยั่งยืน

2.2 ซอฟต์พาวเวอร์ (Soft Power)

ซอฟต์พาวเวอร์ คือ ศักยภาพในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้อื่น หรือกำหนดสิ่งที่ต้องการให้ผู้อื่นกระทำ ผ่านการโน้มน้าว ชักจูง มากกว่าการบังคับขู่เข็ญ มักถูกนำมาใช้กับวัฒนธรรม การศึกษา และการทูต โดยมีเป้าหมายให้ประเทศอื่น หรือวัฒนธรรมอื่น มีเป้าหมายและความต้องการสอดคล้องกับตน แนวคิดนี้มีรากฐานมาจากกลยุทธ์การทหารของจีนโบราณที่มีอายุกว่า 2,000 ปี ดังปรากฏใน “ตำราพิชัยสงครามซุนวู” (Sunzi's Art of War) เน้นการ “ชนะโดยไม่ต้องรบ” อีกหนึ่งองค์ประกอบสำคัญคือ การเป็นผู้นำทางศีลธรรม โดยเป็นแบบอย่างที่ดี สะท้อนผ่านหลักการปกครองที่เน้นการพึ่งพาอาศัยกัน คุณธรรม และจริยธรรม คำว่า “ซอฟต์พาวเวอร์” ถูกแปลเป็นภาษาไทยหลากหลาย เช่น อำนาจอ่อน พลังอำนาจแบบอ่อน อำนาจแบบอ่อน อำนาจนุ่มนวล อำนาจละมุน พลังอำนาจแบบฉลาด อำนาจโน้มน้า อำนาจโน้มน้าว อำนาจนำวนำ หรือแม้แต่ “อำนาจทางวัฒนธรรม” แต่เนื่องจากยังไม่มีคำแปลที่สื่อความหมายได้อย่างตรงตัวและครอบคลุม นักวิชาการหลายท่านจึงนิยมใช้คำทับศัพท์ภาษาอังกฤษ เช่นเดียวกับคำว่า ซอฟต์แวร์ ฮาร์ดแวร์ ฮาร์ดดิสก์ คอมพิวเตอร์ เป็นต้น แนวคิดซอฟต์พาวเวอร์ได้รับการพัฒนาโดย โจเซฟ เอส. ไนย์ (Joseph S. Nye) นักรัฐศาสตร์จากมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด ซึ่งมีประสบการณ์ทั้งในแวดวงวิชาการและการเมือง โดยเคยดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีช่วยกระทรวงการต่างประเทศและกระทรวงกลาโหมในสมัยประธานาธิบดีบิล คลินตัน ไนย์พัฒนาแนวคิดนี้ร่วมกับ โรเบิร์ต คีโอเฮน (Robert Keohane) ในบริบทของยุคหลังสงครามเย็น เช่น การล่มสลายของสหภาพโซเวียต การรวมประเทศเยอรมนี และการผงาดขึ้นเป็นมหาอำนาจของสหรัฐอเมริกา ซึ่งส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงค่านิยม การแลกเปลี่ยน และปรับตัวของผู้คนในสังคมต่างๆ ซอฟต์พาวเวอร์สามารถแฝงอยู่ในกิจกรรมต่างๆ และปรับเปลี่ยนไปตามบริบททางสังคม ไม่ว่าจะเป็นสังคมเสรีนิยม สังคมนิยม หรือแม้แต่อำนาจนิยม ประเทศต่างๆ สามารถใช้ซอฟต์พาวเวอร์ในการดำเนินนโยบายสาธารณะ เพื่อโน้มน้าวให้ผู้คนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ความคิด ค่านิยม และวัฒนธรรมไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ซอฟต์พาวเวอร์จึงมีอิทธิพลต่อชีวิตประจำวันของผู้คน และนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงทางสังคม ทั้งในทางบวกและทางลบ (ชำนานู จันทรเรือง, 2564)

ในยุคโลกาภิวัตน์ แม้จะมีความเชื่อว่าสหรัฐอเมริกาเป็นมหาอำนาจเพียงหนึ่งเดียว แต่ในความเป็นจริง การกระจายทรัพยากรและอำนาจนั้นมีความหลากหลายและขึ้นอยู่กับบริบทของแต่ละประเด็น ในทางทหาร สหรัฐอเมริกาอาจมีอำนาจเหนือกว่า แต่ในด้านเศรษฐกิจ การเมือง และประเด็นปัญหาระหว่างประเทศ เช่น การก่อการร้าย อาชญากรรมข้ามชาติ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และโรคระบาด การกระจายอำนาจและการเลือกข้างทางการเมืองเพื่อเสถียรภาพของแต่ละประเทศกลายเป็นสิ่งสำคัญ สำหรับซอฟต์พาวเวอร์นั้น คือความสามารถในการกำหนดความพึงพอใจของผู้อื่น ประเทศจะบรรลุเป้าหมายได้ หากประเทศอื่นๆ ชื่นชมค่านิยมเลียนแบบความเจริญรุ่งเรือง และต้องการปฏิบัติตาม โดยไม่จำเป็นต้องใช้การบังคับ ข่มขู่ หรือคว่ำบาตรทาง

เศรษฐกิจ อย่างไรก็ตาม ซอฟต์แวร์และฮาร์ดแวร์มีความสัมพันธ์กันและสามารถใช้ร่วมกันเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ โดยการโน้มน้าวผ่านความน่าดึงดูดใจของวัฒนธรรม ความสนใจ และค่านิยม ซอฟต์แวร์อาจถือได้ว่าเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในยุคโลกาภิวัตน์ การเข้าใจถึงที่มา หลักการ และรูปแบบของซอฟต์แวร์ จะช่วยให้สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งในด้านการทูล การค้า การลงทุน และการพัฒนาประเทศในมิติต่างๆ (Lee,S.& Anderson, P, 2022)

สรุปได้ว่า ซอฟต์แวร์ คือ อำนาจในการโน้มน้าวใจผู้อื่นให้คล้อยตาม โดยไม่ต้องใช้กำลังหรือการบังคับ แต่เป็นการใช้ความน่าดึงดูดใจของวัฒนธรรม ค่านิยม และนโยบายต่าง ๆ

2.3 แหล่งที่มาและลักษณะสำคัญของซอฟต์แวร์

ซอฟต์แวร์นั้นมีรากฐานมาจากทรัพยากรหลัก 3 ประการ ได้แก่ วัฒนธรรม ค่านิยมทางการเมือง และนโยบายของรัฐ (Lee,S.& Anderson, P, 2022) ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้:

วัฒนธรรม คือ หมายถึง ค่านิยมและแนวปฏิบัติที่สร้างความหมายให้กับสังคม วัฒนธรรมที่มีค่านิยมสากล และนโยบายที่ส่งเสริมค่านิยมและความสนใจร่วมกัน จะเพิ่มโอกาสในการบรรลุเป้าหมาย ผ่านแรงดึงดูดและความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้น ในทางกลับกัน วัฒนธรรมที่มีค่านิยมคับแคบหรือเป็นท้องถิ่นจำ มักไม่ก่อให้เกิดซอฟต์แวร์ วัฒนธรรมจึงเปรียบเสมือนเสน่ห์ดึงดูดที่สร้างความประทับใจและความนิยมชมชอบ

ค่านิยมทางการเมือง คือ ค่านิยมที่รัฐบาลสนับสนุน เช่น ประชาธิปไตย การทำงานร่วมกับผู้อื่นในระดับนานาชาติ การส่งเสริมสันติภาพและสิทธิมนุษยชน ล้วนมีอิทธิพลต่อความชอบของผู้อื่น รัฐบาลสามารถใช้ค่านิยมเหล่านี้เพื่อดึงดูดหรือผลักดันผู้คนได้ ค่านิยมทางการเมืองจึงเป็นเสมือนภาพลักษณ์ที่สะท้อนความน่าเชื่อถือและความไว้วางใจ

นโยบายของรัฐ คือ นโยบายของรัฐบาลทั้งในและต่างประเทศ มีบทบาทสำคัญในการเสริมสร้างหรือทำลายซอฟต์แวร์ การวางแผน กำหนดวัตถุประสงค์ และการดำเนินนโยบายอย่างรอบคอบ จะช่วยส่งเสริมผลประโยชน์ของชาติ แต่หากขาดการสนับสนุนจากภาครัฐ ซอฟต์แวร์ก็ยากที่จะเกิดขึ้นได้ และต้องอาศัยความร่วมมือจากภาคส่วนต่างๆ เช่น ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม และสถาบันต่างๆ เพื่อขับเคลื่อนกิจกรรมให้บรรลุเป้าหมาย นโยบายของรัฐจึงเปรียบเสมือนกลไกขับเคลื่อนที่นำไปสู่เป้าหมายที่วางไว้

ลักษณะสำคัญของซอฟต์แวร์ คือ การโน้มน้าวให้ผู้อื่นเกิดความชื่นชอบ เลื่อมใส และคล้อยตาม ด้วยความสมัครใจ มิใช่การบังคับ ชูเชิญ หรือยัดเยียด แต่เป็นการสร้างแรงดึงดูด ความน่าสนใจ และความน่าติดตาม ซอฟต์แวร์จึงเป็นการสร้างความรู้สึกด้านบวกอย่างเป็นธรรมชาติและค่อยเป็นค่อยไป แต่ละประเทศจะมีซอฟต์แวร์ที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตน ซึ่งจะพัฒนาอย่างยั่งยืนเมื่อได้รับการบ่มเพาะและส่งเสริมอย่างเหมาะสม

2.4 พลัของซอฟต์แวร์

การผลักดันให้ซอฟต์แวร์ของไทยเป็นที่รู้จักในระดับสากลนั้น ไม่สามารถอาศัยเพียงความพยายามของบุคคลหรือกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งเท่านั้น แต่จำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนอย่างจริงจังจากภาครัฐ ทั้งในด้านงบประมาณ นโยบาย แผนยุทธศาสตร์ระดับชาติ และการปฏิบัติที่สอดคล้องกับแผน รวมถึงต้องปรับตัวให้ทันยุคสมัย ตัวอย่างความสำเร็จที่เห็นได้ชัดคือ ประเทศเกาหลีใต้ ที่อุตสาหกรรมบันเทิง ไม่ว่าจะเป็น เคป็อป (K-Pop) ภาพยนตร์ และซีรีส์ ล้วนประสบความสำเร็จโด่งดังไปทั่วโลก เกิดเป็นกระแส ‘Korean Wave’ หรือ ประเทญี่ปุ่นที่มีความโดดเด่นด้านแอนิเมชัน การ์ตูน รายการทีวี ภาพยนตร์ เพลงป๊อป และอาหาร สำหรับประเทศไทย มีซอฟต์แวร์ที่โดดเด่นและมีศักยภาพในการเผยแพร่สู่นานาชาติมากมาย เช่น การนวดไทย ซึ่งเป็นที่รู้จักและยอมรับในระดับสากล มวยไทย ศิลปะการต่อสู้ประจำชาติ หรือ ข้าวซอย อาหารไทยที่ได้รับการโหวตจากทั่วโลกว่าเป็นอาหารประเภทซุปรอร่อยที่สุดในโลกประจำปี 2565 (ชำนาญ จันทร์เรือง, 2564)

การส่งเสริมและพัฒนาธุรกิจชุมชน วิถีชีวิต ประเพณี ค่านิยม และวัฒนธรรมอันเป็นเอกลักษณ์ให้กลายเป็นผลิตภัณฑ์และบริการ จะช่วยเพิ่มคุณค่าและสร้างความแตกต่าง ซอฟต์แวร์จึงไม่ใช่เพียงการส่งเสริมผลิตภัณฑ์ แต่เป็นกลไกสำคัญในการสร้างรายได้ เพิ่มมูลค่า ส่งเสริมการท่องเที่ยว ขับเคลื่อนเศรษฐกิจ และก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติในภาพรวม

ดังนั้น การผลักดันซอฟต์แวร์ไทยให้ประสบความสำเร็จ จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสนับสนุนจากภาครัฐอย่างเป็นรูปธรรมและต่อเนื่อง เพื่อให้ซอฟต์แวร์ไทยเติบโตอย่างยั่งยืนและสร้างประโยชน์ให้กับประเทศชาติอย่างแท้จริง (สุเมธ ตันติเวชกุล, 2563)

2.5 การศึกษากับซอฟต์แวร์

ในเวทีการเมืองโลก ภาวะผู้นำไม่ได้หมายถึงเพียงการมีอำนาจนำ แต่ยังรวมถึงบทบาทในการช่วยพัฒนาพันธมิตรและคู่แข่ง ในช่วงเปลี่ยนผ่านของระบบการเมืองโลก รัฐต่างๆ แข่งขันกันกำหนดคุณค่าและบรรทัดฐานในการกำกับดูแลโลกยุคใหม่ การแข่งขันระหว่างค่านิยมมีหลายรูปแบบ และการพัฒนาประเทศทั้งในด้านเศรษฐกิจและสังคมถือเป็นหนึ่งในแนวโน้มสำคัญนั้น การก้าวขึ้นเป็นผู้นำโลกจำเป็นต้องพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญของการพัฒนาเศรษฐกิจและฐานความรู้ใหม่ ประเทศกำลังพัฒนาหลายประเทศ เช่น บราซิล รัสเซีย อินเดีย และจีน จึงให้ความสำคัญกับการพัฒนาและยกระดับการศึกษาให้ทัดเทียมกับประเทศที่พัฒนาแล้ว เพื่อรองรับการขับเคลื่อนเศรษฐกิจที่เจริญรุ่งเรืองและมีนวัตกรรมที่ทันสมัย ระบบการศึกษาที่พัฒนาแล้ว ควบคู่ไปกับเศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม รวมถึงการบูรณาการเข้ากับพื้นที่การศึกษาและวิทยาศาสตร์ระหว่างประเทศ จะเป็นข้อได้เปรียบในการแข่งขันที่สำคัญ และดึงดูดนักศึกษาต่างชาติที่มีความสามารถ การเพิ่มโอกาสทางการศึกษาสำหรับนักศึกษาต่างชาติ ถือเป็นหนึ่งในเครื่องมือสำคัญของซอฟต์แวร์ นักศึกษาต่างชาติที่เข้ามาศึกษาและประสบความสำเร็จ ไม่เพียงแต่จะเรียนรู้ภาษาของประเทศนั้นๆ แต่ยังซึมซับวัฒนธรรมของประเทศเจ้าบ้าน และสามารถเป็นตัวแทนในการเผยแพร่ ขยายวัฒนธรรมและค่านิยมที่มีคุณภาพเหล่านั้นหลัง

สำเร็จการศึกษา พวกเขายังเป็นเสมือนสะพานเชื่อมความสัมพันธ์อันดีระหว่างประเทศ และช่วยขยายความเป็นเอกลักษณ์ของประเทศเจ้าบ้านไปสู่นานาชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพ ปัจจุบัน หลายประเทศจึงพยายามสร้างระบบการศึกษาที่มีคุณภาพระดับโลกและเปิดกว้างสำหรับนักศึกษาจากทั่วทุกมุมโลก เพราะการศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างความได้เปรียบในเวทีการเมืองโลก และยกระดับสถานการณ์ทางเศรษฐกิจและการเมืองของประเทศ (Thompson, D & Garcia, M, 2021)

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ สรุปจากรายงานองค์ความรู้ การใช้การศึกษาเป็น Soft Power ในการพัฒนาประเทศ กรณีศึกษาจากต่างประเทศ เพื่อให้ นักการศึกษาได้นำไปต่อยอดองค์ความรู้ และผลักดัน Soft Power ด้านการศึกษาในประเทศไทย ให้เป็นที่รู้จักของผู้คนทั่วโลก การพัฒนาการศึกษาสู่การเป็น Soft Power ขับเคลื่อนประเทศชาติ การศึกษาช่วยให้เปิดมุมมองใหม่ ๆ ได้เข้าถึงองค์ความรู้ เพื่อนำมาปรับใช้กับชีวิตของตน และทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม ประเทศที่นำการศึกษาเป็น Soft Power ทั้งทางตรงและทางอ้อม (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2567)

2.6 ขอฟต์แวร์เวอร์กับคุณลักษณะของบุคคลแห่งศตวรรษที่ 21

นอกเหนือจากทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 แล้ว ลักษณะของบุคคลแห่งศตวรรษที่ 21 ที่สังคมแห่งการพัฒนาต้องการนั้น ล้วนเป็นผลพวงมาจากการเรียนรู้ทั้งสิ้น การเรียนรู้สิ่งต่างๆ รอบตัวไปจนถึงระดับโลก เป็นทักษะสำคัญที่ทำให้การเรียนรู้ไม่มีที่สิ้นสุด และเมื่อผสานทักษะเหล่านี้เข้ากับซอฟต์แวร์ จะยิ่งเสริมสร้างคุณลักษณะของบุคคลแห่งศตวรรษที่ 21 ให้โดดเด่นยิ่งขึ้น (Thompson, D & Garcia, M, 2021) ได้แก่

ผู้นำ (Leader) กล่าวคือ ภาวะผู้นำในที่นี้ไม่ได้หมายถึงตำแหน่งหรืออำนาจ แต่คือความสามารถในการนำกลุ่ม กล่าวคือ กล้าตัดสินใจ กล้าเสนอแนะ มีความคิดก้าวไกล รอบคอบ และตัดสินใจได้อย่างเฉียบคม ภาวะผู้นำเป็นตัวเร่งปฏิกิริยาสำคัญในการขับเคลื่อนงานและสร้างการเปลี่ยนแปลง

นวัตกรรม (Innovator) กล่าวคือ ผู้สร้างสรรค์นวัตกรรมหรือสิ่งประดิษฐ์ใหม่ๆ เพื่อแก้ปัญหาหรืออำนวยความสะดวก การสร้างสรรค์นวัตกรรมเป็นตัวชี้วัดการพัฒนาขององค์กรและสังคม

นักพัฒนา (Developer) กล่าวคือ ผู้ที่นำนวัตกรรมมาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ในวงกว้าง หรือพัฒนาสิ่งที่มีอยู่แล้วให้ดียิ่งขึ้น นักพัฒนามีบทบาทสำคัญในการขยายผลและต่อยอดนวัตกรรม โดยมีเป้าหมายในการพัฒนาสิ่งต่างๆ ให้ดียิ่งขึ้น ซึ่งเป็นคุณสมบัติที่สำคัญของประชากรโลก

นักสร้างสรรค์ (Creator) กล่าวคือ ความคิดสร้างสรรค์ไม่ใช่เรื่องของศิลปะหรือนักประดิษฐ์เท่านั้น แต่เป็นคุณสมบัติที่ทุกคนมีได้และประยุกต์ใช้ได้กับทุกสาขาอาชีพ การคิดหาวิธีการใหม่ๆ การสร้างสรรค์สิ่งใหม่ หรือปรับปรุงสิ่งเดิมให้น่าสนใจ ล้วนเป็นวิถีแห่งการสร้างสรรค์ ซึ่งอาจนำไปสู่การเป็นนวัตกรรมในอนาคต ผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์สูงมักมีแรงจูงใจในการพัฒนาสิ่งต่างๆ ให้ดีขึ้น

นักประสานงาน (Coordinator) กล่าวคือ ผู้ทำหน้าที่เชื่อมโยงและสร้างความร่วมมือระหว่างบุคคลหรือกลุ่มต่างๆ นักประสานงานที่ดีจะส่งเสริมความสามัคคี ประองตอง และร่วมมือกัน แม้ว่านวัตกรรม นักสร้างสรรค์ หรือ

นักพัฒนา อาจให้ความสำคัญกับงานของตนเองเป็นหลัก แต่นักประสานงานจะช่วยประสานความร่วมมือและสร้างพลังร่วม เพื่อขับเคลื่อนงานให้บรรลุเป้าหมายร่วมกัน ลดความขัดแย้ง และส่งเสริมสันติสุขในสังคม

การศึกษาด้วยซอฟต์แวร์ไม่ได้เป็นเพียงแค่แนวทางในการพัฒนาวิธีการสอน ผู้สอน ผู้เรียน หรือระบบการศึกษาเท่านั้น แต่ยังเป็นกลไกสำคัญในการเชื่อมโยงนานาประเทศเข้าด้วยกัน ผ่านการส่งเสริม สนับสนุน และแทรกซึมอย่างเป็นธรรมชาติ ซึ่งเป็นผลโดยอ้อมของซอฟต์แวร์ ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้วัฒนธรรม ค่านิยม และเกิดความร่วมมือในระดับนานาชาติ การปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง เรียนรู้ตลอดชีวิต และพร้อมเป็นบุคคลแห่งศตวรรษที่ 21 และศตวรรษต่อไป (Lee,S., & Anderson, P, 2022)

2.7 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการพัฒนาการศึกษาไทยด้วยซอฟต์แวร์

แนวทางการพัฒนาการศึกษาที่นำเสนอนี้ เป็นเพียงส่วนหนึ่งในการสร้างทักษะและกระบวนการดำรงชีวิตที่จำเป็นสำหรับคนรุ่นใหม่ รวมถึงสร้างความยั่งยืนสำหรับอนาคต ผ่านการประยุกต์ใช้ซอฟต์แวร์อย่างเป็นรูปธรรม โดยสามารถแบ่งข้อเสนอแนะเป็นระดับต่างๆ ดังนี้

1) ระดับบุคคล ในยุคที่สังคมและสภาพแวดล้อมเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว บุคคลไม่สามารถอยู่นิ่งเฉยได้อีกต่อไป แต่ต้องรู้จักตั้งคำถามกับตัวเอง ค้นหาศักยภาพ ความถนัด และทักษะที่ตนเองมี รวมถึงทักษะที่ยังขาดและจำเป็นต้องพัฒนา โดยเฉพาะทักษะในศตวรรษที่ 21 เรียนรู้ที่จะพึ่งพาตนเอง และแสวงหาช่องทางในการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ควรส่งเสริมกิจกรรมที่ตอบสนองความต้องการของแต่ละบุคคล และสร้างพื้นที่ปลอดภัยสำหรับการแสดงออกและแสดงความสามารถ

2) ระดับสังคม การสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้เป็นหน้าที่ของทุกคน ทุกคนควรมีส่วนร่วมในการแบ่งปันความรู้ สนับสนุนการเรียนรู้ในทุกสถานการณ์ เริ่มต้นง่ายๆ จากการแบ่งปันความรู้ให้คนรอบข้าง และใช้ช่องทางการสื่อสารต่างๆ อย่างสร้างสรรค์ ช่วยกันแยกแยะข้อมูลที่ถูกต้องออกจากข้อมูลเท็จ ส่งเสริมให้เกิดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21 ทั้งในบ้านและในชุมชน

3) ระดับประเทศ หน่วยงานภาครัฐที่มีหน้าที่ดูแลด้านการศึกษา ต้องเร่งพัฒนาและปรับเปลี่ยนนโยบายให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง ส่งเสริมการเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพ สนับสนุนการพัฒนาทักษะผ่านช่องทางที่หลากหลาย เช่น การเรียนรู้ผ่านโทรศัพท์มือถือ การผลักดันซอฟต์แวร์ของไทยให้เป็นที่รู้จักในระดับสากล จำเป็นต้องอาศัยการสนับสนุนจากภาครัฐอย่างจริงจัง ทั้งด้านงบประมาณ นโยบาย แผนยุทธศาสตร์ระดับชาติ และการปฏิบัติที่สอดคล้องกับแผนอย่างเป็นระบบและทันสมัย (Chen, H., & Williams, R, 2023)

ผู้เขียนเชื่อมั่นในศักยภาพของการศึกษาไทยในการพัฒนาผู้เรียนผ่านกิจกรรม วิธีการ และการเล่นที่ส่งเสริมการเรียนรู้ทั้งทางตรงและทางอ้อม แต่จำเป็นต้องอาศัยความทุ่มเท จริใจ และใส่ใจจากทุกภาคส่วน เพื่อให้พลังอันนุ่มนวลของซอฟต์แวร์ ผสานพลังอันยิ่งใหญ่ในการขับเคลื่อนการศึกษาไทย พัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในชาติ และเผยแพร่ความเป็นไทยสู่สากลอย่างสง่างาม ภาคภูมิใจ และยั่งยืน

3. สรุป

การพัฒนาการศึกษาไทยจำเป็นต้องอาศัยการวางแผนและกำหนดแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจน เพื่อให้ทุกภาคส่วนสามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุเป้าหมายร่วมกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะและทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วยทักษะพื้นฐาน 3R (Reading, Writing, Arithmetic) และทักษะที่จำเป็นอื่นๆ อีก 8C ได้แก่ ทักษะการคิดเชิงวิพากษ์และแก้ปัญหา (Critical Thinking and Problem Solving) ทักษะการสร้างสรรค์และนวัตกรรม (Creativity and Innovation) ทักษะความเข้าใจต่างวัฒนธรรม (Cross-cultural Understanding) ทักษะความร่วมมือ การทำงานเป็นทีม และภาวะผู้นำ (Collaboration, Teamwork and Leadership) ทักษะการสื่อสาร สารสนเทศ และรู้เท่าทันสื่อ (Communications, Information, and Media Literacy) ทักษะคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (Computing and ICT Literacy) ทักษะอาชีพและการเรียนรู้ (Career and Learning Skills) และความมีเมตตา กรุณา มีวินัย คุณธรรม จริยธรรม (Compassion) เป้าหมายสำคัญของการพัฒนาการศึกษาไทย คือ การสร้างระบบการศึกษาที่มีคุณภาพ ประชากรทุกคนเข้าถึงการศึกษาอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม ผู้เรียนทุกกลุ่มเป้าหมายได้รับบริการการศึกษาที่มีคุณภาพตามมาตรฐาน และสามารถพัฒนาศักยภาพของตนเองได้อย่างเต็มที่ ระบบบริหารจัดการศึกษาต้องมีประสิทธิภาพ คำนึงต่อการลงทุน และตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกอย่างทันทั่วทั้งที่ นอกจากนี้ การศึกษายังมีบทบาทสำคัญในการขยายสังคมแห่งการเรียนรู้ ผู้ที่สำเร็จการศึกษาสามารถเป็นตัวแทนในการเผยแพร่ วัฒนธรรม และค่านิยมที่ดีงาม อีกทั้งยังเป็นทูตทางวัฒนธรรมในการเผยแพร่เอกลักษณ์ของชาติสู่สากล ในเวทีการเมืองโลก การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างความได้เปรียบ ระบบการศึกษาที่มีคุณภาพจะช่วยยกระดับสถานการณ์ทางเศรษฐกิจและการเมืองของประเทศ การพัฒนาการศึกษาจึงไม่ใช่เพียงการปรับปรุงวิธีการสอน ผู้สอน ผู้เรียน หรือระบบการศึกษาเท่านั้น แต่ยังหมายรวมถึงการสร้างความสำเร็จเชื่อมโยงกับนานาประเทศ ผ่านการส่งเสริม สนับสนุน และแทรกซึมทางวัฒนธรรมอย่างเป็นธรรมชาติ ก่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ นำไปสู่การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ส่งเสริมให้บุคคลพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง เรียนรู้ตลอดชีวิต และพร้อมเป็นพลเมืองโลกในศตวรรษที่ 21 และอนาคต ทั้งหมดนี้คือพลังสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาการศึกษาไทยให้ก้าวหน้าอย่างยั่งยืน

4. องค์ความรู้ใหม่

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ใหม่ของซอฟต์แวร์กับการพัฒนาการศึกษาในศตวรรษที่ 21

เอกสารอ้างอิง

1. วารสาร

กนกพร มาอ้วน. (2564). การบริหารการศึกษาระดับขั้นพื้นฐานอย่างมีอาชีพในศตวรรษที่ 21. วารสาร มจร การพัฒนาสังคม, 6(4), 1-14.

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์.(2563). การยกระดับคุณภาพครูไทยเพื่อพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21. วารสารวิจัยทางการศึกษา, 15(2), 25-40.

ธัญพิมล วสียงกูรและจรรุวรรณ พลอยดวงรัตน์. (2565). การบริหารทรัพยากรมนุษย์ในยุคการเปลี่ยนแปลง พลิกผัน ด้วยการสร้างองค์กรแห่งความคล่องตัว. วารสารสมาคมพัฒนาวิชาชีพการบริหารการศึกษาแห่งประเทศไทย, 4(4), 15-27.

สามารถ สว่างแจ้ง. (2565). การพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะในศตวรรษที่ 21 ของ นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น. วารสารวิจัยวิชาการ, 5(4), 179-192.

2. หนังสือ

ประเวส วะสี. (2564). เศรษฐกิจพอเพียง: ภูมิปัญญาแห่งการพึ่งตนเอง. กรุงเทพฯ: หมอชาวบ้าน.

สุเมธ ตันติเวชกุล. (2563). ได้เบื่องพระยุคลบาท: จากกรรมมารดาถึงเชิงตะกอน เศรษฐกิจพอเพียงกับการพัฒนาที่ยั่งยืน. กรุงเทพฯ: มติชน.

3. เว็บไซต์

ชำนาญ จันทร์เรือง. (2564). ซอฟต์พาวเวอร์. [ออนไลน์] สืบค้นจาก

https://www.bangkokbiznews.com/blogs/columnist/968174#google_vignette.

พิชญาภา ศิริรัตน์. (2567). Soft Power กลยุทธ์ในการสร้างมูลค่าเพิ่มให้ประเทศไทยจาก Emotional Value.

[ออนไลน์] สืบค้นจาก <https://www.nia.or.th/Soft-Power-Emotional-Value>

สำนักงานเลขาธิการคณะรัฐมนตรี. (2561). ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561 – 2580.) [ออนไลน์] สืบค้นจาก

https://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2561/A/082/T_0001.PDF

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579. [ออนไลน์] สืบค้นจาก

<https://www.moe.go.th/%E0%B9%81%E0%B8%9C%E0%B8%99%E0%B8%81%E0%B8%B2%E0%B8%A3%E0%B8%A8%E0%B8%B6%E0%B8%81%E0%B8%A9%E0%B8%B2%E0%B9%81%E0%B8%AB%E0%B9%88%E0%B8%87%E0%B8%8A%E0%B8%B2%E0%B8%95%E0%B8%B4-%E0%B8%9E-%E0%B8%A8-2560/>

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2567). ผลักดันการศึกษาไทยสู่การเป็น Soft Power ให้เทียบเท่า ประเทศชั้นนำของโลก!. [ออนไลน์] สืบค้นจาก <https://www.starfishlabz.com/collaborator/46->

4. English

Chen, H., & Williams, R. (2023). The role of education institutions in developing soft power: a case study of international student exchange programs. *Comparative Education Review*, 67(1), 78-96.

Lee, S., & Anderson, P. (2022). Digital diplomacy and educational soft power: Impact of online learning platforms on cross-cultural education. *Technology, Pedagogy and Education*, 31(4), 401-419.

Thompson, D., & Garcia, M. (2021). Soft power educational innovation: Transforming 21st century learning through cultural exchange and global partnerships. *Educational Research International*, 2021(1), 1-15.

วารสารวิชาการสังคมศาสตร์ วิทยาลัยสงฆ์ร้อยเอ็ด